1911

ԵՐԵՍՈՒՆԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Տարեկան գինը 10 րուբլի. կէս տարվանը 6 րուբլի.
Առանձին համարները ԱՄԷՆ ՏԵՂ 5 ԿՈՊ.

Թիֆլիսում գրվում են խմբագրատանը.

Մեր հասցէն՝ Тифлисъ, редакція „Мшакъ"
Сергіевская ул., № 5.
Tiflis, Rèdaction „Mschak"

Խմբագրատան տելեֆոն № 253.

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 (բացի կիրակի և տօն օրերից).

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով

Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր տողատեղին 20 կոպէկ.

Տպարանի տելեֆոն № 67.

ՇԱՐՈՒՆԱԿՎՈՒՄ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՄՇԱԿ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆԱԿԱՆ ԼՐԱԳՐԻ

ՆԵՐԿԱՅ 1911 ԹՈՒԱԿԱՆԻ ՀԱՄԱՐ

(39-ՐԴ ՏԱՐԻ)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳԻՆԸ. «Մշակի» տարեկան գինը 10 րուբլի է, 11 ամսվանը նոյնպէս 10 ր., 10 ամսվանը 9 ր., 9 ամսվանը 8 ր., 8 ամսվանը 7 ր., 7 և 6 ամսվանը 6 ր., 5 ամսվանը 5 ր., 4 ամսվանը 4 ր., 3 ամսվանը 3 ր., 2 ամսվանը 2 ր., 1 ամսվանը 80 կ. և 20 կ. պօստի ծախք։

Ամերիկայի բաժանորդները պէտք վճարեն տարեկան 6 դոլլար. Եւրոպայի բաժանորդները 32 ֆրանկ. Պարսկաստանի բաժանորդները 10 րուբլի. Թիւրքիայի բաժանորդները 120 ղրուշ։

Հասցէները փոխելու համար պէտք է ուղարկել նաև հին հասցէն, և միևնոյն ժամանակ 40 կոպ. նամականիշ։

Հին բաժանորդներից խնդրվում է կպցնել փոխադրական բլանկի վրա նախկին տպագրված հասցէն իր վրա ունեցած համարով։

Մեր հասցէն՝ ТИФЛИСЪ, Редакція „МШАКЪ". Արտասահմանից՝ TIFLIS, Rédaction du journal „MSHAK".

ԱՊԱՌԻԿ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԿԱՄ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ՉԷ ԸՆԴՈՒՆՎՈՒՄ

Հայկանոյշ եւ Երուանդ Հալաջեանները յայտնում են իրանց ազգականներին ու ծանօթներին, որ երկարատև, ծանր հիւանդութիւնից յետոյ վախճանվեց առաջինի հայր և երկրորդի աներ՝

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆԸ

Ամբոխը տեղի կունենայ երեքշաբթի, ամսիս 8-ին, երեկոյեան ժամը 6-ին հանգուցեալի տանը (Ելիզավետինսկայա № 10), իսկ յուղարկաւորութիւնը չորեքշաբթի, ամսիս 9-ին, առաւօտեան ժամը 10-ին դէպի Ջգրաշէնի եկեղեցին։ Թաղումը Խօջիվանքի գերեզմանատանը։ 124. 1—1

ԱՆԴՐԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ՀԱՅՈՒՀԵԱՑ ՈՐԲԱԽՆԱՄ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ խորին վշտով յայտնում է Ընկերութեան անդամներին նոյն Ընկերութեան Վարչութեան մեծարգոյ անդամ

ԿՈՑՍ ԻՍԿՈՒՀԻ ԷՆՖԻԱՃԵԱՆՑԻ

մահը։ Յուղարկաւորութեան հանդէսը տեղի կունենայ այսօր, երեքշաբթի, փետրվարի 8-ին, ս. Ստեփաննոսի Կուսանաց Անապատում։ 123. 1—1

ՇԱԲԱԹ, ՓԵՏՐՎԱՐԻ 12-ԻՆ
ԹԻՖԼԻՍԻ ԺՈՂՈՎԱՐԱՆԻ ԴԱՀԼԻՃՆԵՐՈՒՄ

ՅՕԳՈՒՏ ԿՈՎԿԱՍԻ ՀԱՅՈՑ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԿԸ ԿԱՅԱՆԱՅ

ԵՐԵԿՈՅԹ

ՀԵՏԵՒԵԱԼ ԾՐԱԳՐՈՎ.

I

ՀԱՄԵՐԳԱՅԻՆ ԲԱԺԻՆ բարեհաճ մասնակցութեամբ՝ օր. օր. Ն. Պ. Կօվալջիի, Ն. Ա. Ասլամազեանի, տ. տ. Օ. Ա. Ֆօն-Վունդէր-Մալինօվսկայայի, Օ. Մ. Մայսուրեանցի և պ. պ. Լամբի, Արմէնեանի, Վ. Գ. Վալերիանովի (Զիսլեանի)։

II

ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ՊԱՐԵՐ (սօլօ և խմբական) ազգային տարազներով

III

ՀԱՐՍԱՆԵԱՑ ՀԱՆԴԷՍ ԳԱՒԱՌՈՒՄ փակերներով, երաժշտութեամբ, դերասան պ. Աւետեանի ղեկավարութեամբ։

IV

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ—ԱԼԼԵԳՐԻ, petits-chevaux, ԳՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆ, ԾԱՂԻԿՆԵՐ և այլն։

V

ՊԱՐԵՐ՝ եւրօպական և ասիական, երաժշտութիւն, զինուորական օրկէստր, սազանդար և զուռնա։

Մուտքի վճարն է 2 ր. 20 կ., իսկ տարրական դպրոցների ուսուցիչ-ուսուցչուհիների և ուսանողների համար 1 ր. 10 կ.։

Տղամարդիկ պէտք է լինեն սև զգեստով (սիւրտուկով, ֆրակով) կամ ազգային տարազով։

Սկիզբը երեկոյեան ժամը 9-ին։

Տոմսակները կարելի է ստանալ Ե. Ա. Ծատուրեանի, Ս. Գ. Կաֆեանի, կօնդիտէր՝ Լօտի, Մասխուլի մագազիններում, Ընկերութեան գրասենեակում՝ Արաս-Արաղեան հրապ. № 7. ս. ա. և Թիֆլիսի Ժողովարանի շվէյցարի մօտ։ 125. 0—1

ՎԵՐՋ ԴՐԷՔ ՍԻՄՈՆԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ

Հասարակական կարծիքը սաստիկ վրդովված է այն իրողութեամբ, որ Էջմիածնի սինօդը թոյլ է տուել թաղել Վանքի մայր-եկեղեցու գաւթում Թիֆլիսի վաճառական Աստուր Յարութիւնեանի մարմինը։

Հայ հասարակութիւնը և Կովկասի ամբողջ հայութիւնը մինչև այսօր սովոր էին նայել Վանքի մայր-եկեղեցու բակի վրա՝ իբրև մի վայրի, ուր ամփոփվում են մարմինը այնպիսի անձանց, որոնց հասարակական, ազգային, գրական գործունէութիւնը իրաւունք է տուել նրանց արժանանալու հայ ժողովրդի երախտագիտութեան և յարգանքին.

Եթէ այդտեղ թաղված են զինուորական հերոսներ՝ ինչպէս գեներալներ Լազարեան, Տէր-Ղուկասեան, Շելկօվնիկեան, ազգային բարեգործներ՝ ինչպէս Սանասարեան, Ղուկասեան, Զօհրաբեան, գրողներ, հրապարակախօսներ, եկեղեցականներ՝ ինչպէս Այվազովսկի, Սեդրակեան, Սիմէօնեան և այլք, նոյնիսկ տարբեր ուղղութեան և համոզմունքի տէր անձինք—որովհետև այդ անձինք իրանց գործունէութեամբ գրաւել են ամբողջ ժողովրդի կամ գոնէ ժողովրդի մի որոշ մասի համակրութիւնը և յարգանքը։ Եւ ոչ թէ իրանք, այդ անձինք, դրամով գնել են Վանքի բակում իրանց գերեզմանները, այլ այդ պատուին արժանացրել է նրանց ժողովուրդը, հասարակութիւնը։

Սանասարեանը, Ղուկասեանը և Զօհրաբեանը ամփոփվել են Վանքի բակում ոչ թէ նրա համար, որ հարուստներ են եղել, ոչ թէ նրա համար, որ նրանց ժառանգները և մերձաւորները նրանց մահից յետոյ դրամով, մամոնայով գնել են գամբարան նրանց համար, այլ որովհետև նրանք, ի կենդանութեան, ինքնաբերաբար կատարել են բարեգործութիւններ, թողել են կտակներ յօգուտ ազգի, ժողովրդի, առանց ունենալու ակնկալութիւնը՝ թաղվելու Վանքի բակում։

Եւ երախտագէտ ժողովրդի ձայնն է համարել նրանց արժանի՝ թաղվելու այդտեղ։

Բայց ծիլ է վաճառական Աստուր Յարութիւնեանը, որ այսօր արժանանում է ամփոփվելու ազգային բարերարների և գործիչների կողքին։

Մի հարուստ վաճառական, որի մասին լուրեր են պտտում՝ թէ եղել է և վաշխառու։

Մի հարուստ վաճառական, որ՝ ի կենդանութեան՝ ոչ մի խոշոր բարեգործութիւն չէ կատարել, չէ թողել ոչ մի կտակ՝ յօգուտ տառապող, ընչազուրկ ժողովրդի, յօգուտ ազգի կամ յօգուտ մարդկութեան։

Եւ ահա այդ անյայտ, ոչ մի բարեգործութիւն չարած, այդ փողի տոպրակ մարդը արժանանում է թաղվելու Վանքի բակում միայն նրա համար, որ նրա կինը կամ ժառանգները, սին և ունայն փառասիրութիւնից դրդված, փողով գնում են գերեզման Վանքի բակում, վճարելով 12,000 րուբլի։ Եւ էջմիածնի սինօդը ուրախութեամբ, հաճոյքով տալիս է թոյլտուութիւնը, չը հասկանալով, թէ որքան նա վիրաւորում է հայկական և մարդկային արժանապատուութեան զգացումը, որքան նա նսեմացնում է եկեղեցու անունը։

Ես գիտեմ, գիտեմ, որ փարիսեցիները, կեղծաւորները կառարկեն ասելով՝ չէ՞ որ այդ 12,000 ր. ժառանգները նուիրել են Վանքի եկեղեցուն։

Ոչ, կասենք մենք, Վանքի եկեղեցին չը պէտք է ընդունէր, թէկուզ 100,000 ր. տային, որովհետև այստեղ քանակութիւնը չէ կարևորը, այլ այն ամօթալի փաստը, որ ամեն մի հարուստ վաշխառուի, չարչիի ժառանգները կարող են ամեն բոպէ գալ և դրամով գնել գերեզման իրանց հանգուցեալի համար։

Դա կոչվում է սիմօնականութիւն, այն է հոգևոր շնորհքը փողով վաճառումն։ Նշանակութիւն չունի թէ ով է վաճառողը—անձը թէ՞ որևէ մի եկեղեցու միաբանութիւն, հոգաբարձութիւն։

Պրինցիպիական խնդիրն այն է, որ երբ մի մարդ, ով և լինի նա, իր կենդանութեամբ ոչ մի բարեգործութիւն չէ կատարել, ազգային և հասարակական ոչ մի գործունէութեամբ չէ փայլել, իրաւունք չունի ամփոփվել իր մահից յետոյ, ժառանգների տուած փողով, Վանքի եկեղեցու բակում, այսինքն փողով չէ կարելի վաճառել շնորհքը։

Ցաւում ենք, որ սինօդը չը հասկացաւ այդ տարրական ճշմարտութիւնը։ Այդ ակտով հայոց հոգևորականութիւնը ցոյց տուեց, որ անարգ մամոնան դեռ ահագին դեր է խաղում նրա բոլոր խոկումների և հոգսերի մէջ։

Հասարակական կարծիքը և խիղճը արդարապէս յուզված և վրդովված է։

Բացատրութիւն տուէք, հարգ սինօդականներ, ձեր վարմունքի համար։

Մի բան միայն կարող է արդարացնել մեր հոգևոր հայրերին. այն, եթէ մենք ընդունենք Գրիգոր Արծրունու յայտնած կարծիքը՝ համանման մի դէպքի առիթով, թէ վրդովվելու, յուզվելու ոչինչ կարիք չը կայ, քանի որ Վանքի բակի վրա կարելի է նայել իբրև մի տեղի վրա, որ հոգևորականների ձեռքում առևտրի առարկայ է. ով փող տայ, կարող է թաղվել, ինչպէս թաղվեց Ալէլօվը, ինչպէս այսօր թաղվում է Աստուր Յարութիւնեանը։

Այդ դէպքում մենք ասելիք չունենք։

Հ. Առաքելեան

ՎԵՐՋԻՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.)

5 փետրվարի

Պարիզ.—«Matin»-ի կարծիքով, Ռուսաստանի պահանջները Չինաստանից հիմնաւոր են և չափաւոր պաշտպանութիւն կը գտնեն Ֆրանսիայի և բոլոր այն պետութիւնների կողմից, որոնք փորձով գիտեն, թէ ինչպէս դժուար է ստիպել Չինաստանին կատարելու իր պարտաւորութիւնները։ Լրագրի ասելով, դիպլօմատիական շրջաններում այն ենթադրութիւնը, թէ իբր Ռուսաստանը ձգտում է ասիական աւանտիւրի, համարում են անհիմն և հերքելի Ստոլիպինի կաբինէտի խոհեմ ու զգոյշ քաղաքականութեամբ։

Նոյն տեսակ գնահատութիւն են տալիս «Ռեպիւբլիկ», «Ռադիկալ» և «Ժուրնալ»։

Աֆրիկայի ֆրանսիական երկրների նահանգապետ Դարկուտիի հաղորդագրութեան համաձայն, սուլթան Սենուսին գրաւել է Ֆրանսիային թշնամական դրութիւն և փորձեց իր կողմնակիցներով փախչել Եգիպտական Սուդանը։ Ֆրանսիական զօրամասը կապիտան Մօդարի հրամանատարութեամբ յարձակվեց սուլթանի զօրքի վրա Տաուիի մօտերը։ Չը նայած ուժեղ դիմադրութեան, ֆրանսիացիները յաղթանակը տարան։ Սպանվեց ինքը սուլթանը երեք որդիներով և մի քանի պարագլուխներ և 300 զինուոր, վիրաւորվեցին 400 մարդ։ Ֆրանսիացիները կորցրին 8 զինուոր սպանված, 2 օֆիցէր և 18 զինուոր վիրաւորված։

Ֆրանսիական Կօնգօյի սահմանագլխին ընդհարում է տեղի ունեցել տեղական զօրքերի միջև։ Զոհվել են 2 եւրօպացի։

Բուդապեշտ.—Աւստրիական պատգամաւորութեան զինուորական մասնաժողովի մէջ զինուորական մինիստր Շէնայխ, այն հարցապնդման առիթով՝ թէ աւստրիական զօրքերը բռնութիւններ են գործել ունգարական ընտրութիւնների ժամանակ, յայտնեց, որ այդ միջոցը միանգամայն օրինական է, քանի որ զօրքերը պարտաւոր են պաշտպանել միապետութեան երկու մասերի ապահովութիւնը։

Ունգարական պատգամաւորութիւնն ընդունեց արտաքին գործերի մինիստրութեան բիւջէն և վստահութիւն յայտնեց էրէնտալին։ Մինիստրի կողմից էստէրհազին յայտնեց, որ «Դէյլի Տելեգրաֆի» հաղորդածը աւստրո-բուլգարական դաշնակցութեան մասին մտացածին է, և ընդգծեց, թէ մինիստրը չէ խօսել ադրիական երկաթուղու մասին, այլ ասել է, որ զօրքի և նաւատորմի կազմակերպումը անհրաժեշտ է բացառապէս միապետութեան ապահովութեան դիտումներով։

Աւստրիական պատգամաւորութեան զինուորական մասնաժողովն ընդունեց զինուորական և ծովային բիւջէն։ Բաուէրին յայտնեց, որ Ունգարիան առել է Գերմանիայի դաշնակցութիւնից զինուորական պարտքերի ծանրութեան պատճառով, նաև պանգերմանական շարժման պատճառով, որ արդէն մուտք է գործել Ունգարիա։ Մինիստր-նախագահը յայտնեց, որ բոլէն ընդհանուր զինաթափման համար անյարմար է, անհրաժեշտ է՝ չը նայած պարտքերին՝ ամուր միալ Գերմանիայի հետ։

Բերլին.—Ռուսական նօտայի առիթով մամուլը այն կարծիքն է յայտնում, թէ Չինաստանը զիջող կը լինի, որովհետև նա չէ կարող կռուել Ռուսաստանի դէմ, և կարծում է, թէ Ռուսաստանը այդօրինակ կտրուկ լեզուով խօսում է այն երկիւղից, որ Ռուսաստանի և Չինաստանի զինուորական կազմակերպութեան մէջ գոյութիւն ունեցող տարբերութիւնը չը չքանայ մօտիկ ապագայում. այդ պատճառով Ռուսաստանը ձգտում է առայժմ ըստ հնարաւորութեան վարվել Չինաստանի հետ հին սիստեմով։

Ծովային մինիստրը բէյխստագում կարդաց Ցինգաօյի իշխանութեան հեռագիրը, որի մէջ հաղորդում են Լանում և Ցինանֆուում տեղի ունեցած մահվան դէպքերի մասին։ Ցեանձինից դէպի Պեկին դէպի հիւսիս ընկած ճանապարհին Ցզաօժօուի չինական մասում կազմվել են վարակի օջախներ։ Տեղեկութիւն է ստացված 250 մահվան դէպքերի մասին Նանտօնգում, 20—Չիֆուում։ Բանուոր ձեռքերի պակասութիւնը, որ հետևանք է խրտչեցման և պատերազմի մասին տարածված լուրերի, պատճառ դարձաւ օրավարձի աւելացման։ Ցզաօջօուն Չինաստանին վերադարձնելու ռոյխստագի պահանջին մինիստրը պատասխանեց, որ այժմ հիմք չը կայ վախենալու պատերազմական բարդութիւններից։ Չինացիները համոզված են, որ Գերմանիան չէ ցանկանում նոր գրաւումներ, և կարծում է, որ գերմանական կուլտուրան ամենայարմարն է Չինաստանին։ Վերադարձնելով Ցզաօջօուն Չինաստանին՝ պէտք է ուրեմն հրաժարվի Չինաստանում ձեռք բերած բովանդակ քաղաքական կացութիւնից։

Լոնդոն.—«Morning Post»-ը գրում է, որ Չինաստանը ոչինչ չի շահի Ռուսաստանի հետ ընդհարվելուց։ Ռուսաստանի միջոցները բացատրվում են Չինաստանի հետ ունեցած առևտուրի կարևորութեամբ և հազիւ թէ անուանվեն ագրեսիվ քաղաքականութեան արտայայտութիւն։

«Դէյլի Նիւզը» ռուսական նօտան համարում է ագրեսիվ ակտ և յոյս է տածում, որ Անգլիան ռուսական նօտան չի պաշտպանի։

Աթէնք.—Վէնիզելոսը պատգամաւորների պալատում հերքեց դիկտատուրայի մասին տարածված լուրերը։

Հռոմ.—Պատգամաւորների պալատում նախագահ Մար-Կօրան հաղորդեց այն համակրանքների մասին, որ արտայայտել է սերբիական սկուպշչինան իտալական պալատին և իտալական ազգին, և առաջարկեց պատասխանել սկուպշչինային՝ պալատին սրտագին ողջոյնով։ Առաջարկութիւնն ընդունվեց բուռն ծափահարութեամբ։ Սան-Ջուլիանօն յայտնեց, որ ամբողջովին միանում է սերբիական ժողովրդին արտայայտած սրտագին համակրանքին, սերբ ժողովրդին, որ անկախութեան համար այնքան երկար կռուելուց յետոյ դարձաւ խաղաղութեան էական փակտոր։

Պետր Թագաւորն ընդունեց Սան-Ջուլիանօյին ունկնդրութեան։

Սերբիական արտաքին գործերի մինիստրը յայտնեց Հռոմի լրագիրների ներկայացուցիչներին, որ Սերբիայի բոլոր ջանքերը ուղղված են պահպանելու status quo-ն Բալկաններում։ Սերբիայի և Աւստրո-Ունգարիայի յարաբերութիւնները կրում են բարեկամական բնաւորութիւն։ Շօշափելով Դանուբ-Ադրիական երկաթուղու կառուցման հարցը՝ Միլօվանօվիչը ասաց, որ Թիւրքիան այդ գծի կառուցմանը համակիր է,

Սօֆիա.—Ազգային ժողովը երրորդ ընթերցումից յետոյ ընդունեց սահմանադրութիւնը փոխելու նախագիծը։

Պետերբուրգ.—Մինիստրների խորհուրդը ընդունեց Դումային ներկայացնելու համար ծովային մինիստրութեան առաջադրութիւնը՝ յատկացնելու 129.250,000 րուբլի նոր շոգենաւեր—«Սեվաստոպոլ», «Պետրոպավլովսկ», «Գանգուտ» և «Պոլտավա»—կառուցանելու համար։ Կառուցումը աւարտվելու է 1915 թւին։

Վաշինգտոն.—Կօնգրէսի մասնաժողովը մերժեց Բօննէտսի առաջարկութիւնը Կանադայի վերաբերութեամբ։

Վիէննա.—«Կոր. Բիւրօյին» հաղորդում են Բէլգրադից, որ այն ջերմ ընդունելութիւնը, որ ցոյց տուեին սերբ թագաւորին Հռոմում իտալական թագաւորը, պալատը և մամուլը, թագաւորին արած ովացիաները և իտալական ժողովրդի ջերմ մասնակցութիւնը՝ սերբ ժողովրդի բոլոր դասակարգերի վրա թողին մեծ տպաւորութիւն։

Պետերբուրգ.— Դատապարտուած Օբէրն-դէ-Լասիի կինը ուրբաթ օրը անյայտացաւ տնից. որոնումները ի զուր անցան: Պատահմամբ՝ նա շաբաթ երեկոյեան լոյս ընկաւ. ըստ երեւոյթին նա թափառում էր կղզիների վրա, երեւան հանելով խելացնորութեան նշաններ:

—

6 փետրվարի

Վիէննա.—Երկու օր շարունակվող արեւմտեան քամին շատ աւերածութիւններ գործեց փողոցում, շրջեց կառքեր, պոկեց տանիքներ. կան մօտ 100 վիրաւորվածներ:

—

Հռոմ.—Այլի Թագուհի Մարգարիտը ի պատիւ սերբիական Թագաւորի ճաշ տուեց:

—

Պէկին.—Պաշտօնական լրագիրը առանց կոմենտարիաների տպել է ռուսական նոտան: Տեղական մամուլը, բացի երկու լրագիրներից, ֆանտաստիկ տեղեկութիւններ է տպագրում ռուսական պահանջների մասին:

—

(Լրագիրներից)

Բերլին.—Այստեղ կազմակերպվում է միջազգային ուսանողական միութիւն, որ նպատակ ունի փոխադարձաբար մերձենալ կուլտուրայով, թեթեւացնել կեանքը եւ պայմանները, զարգացնել բարեկամական յարաբերութիւններ բոլոր ազգերի ուսանողների միջեւ ընդհանուր ռեֆերատների, գրոյցների, էկսկուրսիաների, միջազգային տոնակատարութիւնների միջոցով: Կենտրոնական կոմիտէտը կազմվեց նախագահ՝ ամերիկացի, նախագահի օգնական՝ չինացի եւ անդամներ՝ գերմանացի, ռուս, անգլիացի, հարաւ-աֆրիկացի, ճապոնացի եւ յոյն ուսանողներից: Եկող շաբաթ տեղի կունենայ միութեան առաջին նիստը. խօսելու են զանազան ազգերի 14 ուսանողներ:

—

Պետերբուրգ.— «Русское Знамя»-ն հաղորդում է, որ Ստոլիպինը եւ սինօդի օբէր-պրօկուրօր Լուկեանովը սպառնում են հրաժարվել, եթէ Իլիօդոր աբեղան կը մնայ Ցարիցինում:

—

Վիէննա.—Ռուսաստանի եւ Չինաստանի յարաբերութիւնների վատացման պատճառով ռուսաց արժեթղթերի գները կէս տոկոսով իջան:

—

Փետրվարի 1-ին Մօսկվայի Լազարեան արեւելեան լեզ. ճեմարանի դահլիճում պրոֆեսորների եւ ուսանողների ներկայութեամբ տօնվեցին երկու յարգելի դասատուների՝ Միրզա-Ջաֆարի եւ Մ. Օ. Աստայի յոբելեանները: Յոբելեաններին մատուցվեցին ուղերձներ շքեղ ծրարների մէջ եւ ոսկէ ժետոններ. արտասանվեցին շնորհաւորական ճառեր եւ կարդացվեցին հեռագրեր՝ ստացված Ռուսաստանի եւ Մերձաւոր Արեւելքի քաղաքներից:

—

Ինչպէս հաղորդում են, Մօսկվայի մաքսատան վերաքննիչները անցեալ տարի գտել էին խոշոր տարբերութիւն թէյի հաշուի մէջ, որ մի ֆիրմա բերել էր տուել. պաշտօնեաները այդ զեղծումը գտել էին Չելեաբինսկում: Կանոնների համաձայն, այժմ այդ պաշտօնեաներին տրված են անագին պարգեւներ, ի հարկէ, ֆիրմայի միջոցներից: Վերաքննիչներին տուել են 47,000 ռ., նրա օգնականին 20,000 ռ.: Ընդամենը ֆիրման վճարել է մօտ 80,000 ռուբլի:

ՈՒՍԱՆՈՂԱԿԱՆ ՅՈՒԶՄՈՒՆՔՆԵՐ

—

(Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.)

5 փետրվարի

Պետերբուրգ.—Համալսարանի ներքին սենեակներից ոստիկանութիւնը հեռացվեց: Դասախօսութիւնները խանգարվում են: Ուսանողները սուլում են դասախօսելու եկող պրոֆէսորներին: Ցերեկվայ ժամը 2-ին նախասենեակում ցրեցին աչքերին փտասկար մի հեղուկ: Ռեկտորը, պրոռեկտորը եւ պրոֆէսորներ, որոնք եկել էին նախասենեակը ուսանողներին հանգստացնելու համար, չը կարողացան մտնել թունաւոր գազերի պատճառով:

Կանանց դասընթացքներում դասախօսութիւններին ներկայ էին շատ քիչ թւով ունկնդրուհիներ: Դասախօսութիւնների մի մասը խանգարվեց:

392 ուսանողներ արտաքսվեցին համալսարանից յունվարի 31-ի անկարգութիւններին մասնակցելու համար:

—

Օդեսսա.—Պարապմունքները համալսարանում անցան հանգիստ: Իրաւաբանական ֆակուլտէտում դասախօսութիւններին ներկայ էին ունկնդիրների սովորական թւից աւելի ուսանողներ:

—

Խարկով.—Համալսարանում դահլիճների մուտքը պահպանում է ոստիկանութիւնը: Եղան քիմիական օբստրուկցիայի փորձեր: Եկաւ ուսումնարանական շրջանի հոգաբարձու Պրուտչենկոն:

—

Օդեսսա.—Զօրս ուսանողների 3 ամսով բանտ նստեցրին անկարգութիւններին մասնակցելու համար:

—

Կիէվ.—Դասախօսութիւնները բարձր կրթական հաստատութիւններում տեղի են ունենում սակաւաթիւ ունկնդիրների ներկայութեամբ: Ոստիկանութիւնը պաշտպանում է կարգ ու կանոնը կրթական հաստատութիւնների ներսում:

—

Խարկով.—Պարապմունքները համալսարանում եւ տեխնոլոգիական ինստիտուտում տեղի են ունենում քիչ թւով ուսանողների ներկայութեամբ: Մնացած վարժարաններում դրութիւնը նորմալ է:

—

6 փետրվարի

Օդեսսա.—Համալսարանի պրոֆէսորների խորհուրդը, յոտնկայս լսելով Կայսրի ամենաողորմած խօսքերը, ուղղված պրոֆէսորներին, որոշեց խնդրել ժողովրդական լուսաւորութեան մինիստրին առ ոտս Կայսրի արկանել խորհրդի ամենահաւատարիմ զգացմունքները:

—

Մօսկվա.—Համալսարանի խորհրդի նիստում կարդացվեց հոգաբարձուի նամակն այն մասին, որ խորհրդի պատգամաւորութիւնը Պետերբուրգում չի ընդունվի: Խորհուրդը որոշեց միջնորդել մինիստրի առաջ թողնելու Մէնզբիրին, իբրեւ պրոֆէսորի, եւ խնդրեց նիստում ներկայ եղող պրոֆէսորներին յետ վերցնել իրանց հրաժարականի խնդրագրերը: Վերջինները չը համաձայնեցին:

—

Պետերբուրգ. — Առեւտրի մինիստրի կարգադրութեամբ պոլիտեխնիկումից արձակվեցին 54 ուսանողներ անկարգութիւններին մասնակցելու համար:

—

(Լրագիրներից)

Պետերբուրգ. — Համալսարանում եւ կլինիկական բժշկական ճեմարանում օբստրուկցիաները շարունակվեցին: Պոլիտեխնիկումում ոստիկանութիւնը ցուցակագրեց 300 ուսանողների:

Ժողովրդական լուսաւորութեան մինիստրը նկատողութիւն արեց կանանց բժշկական ինստիտուտի վերատեսուչ պրոֆ. Սալազկինին կառավարութեան գործողութիւնների խիստ քննադատութեան համար:

—

Մօսկվա. — Հրաժարական տուին նաեւ երեք պրոֆէսորներ՝ Ռոտ, Սերբսկի եւ Մլոդզէևսկի, եւ վեց պրիվատ-դոցենտներ: Հրաժարված պրոֆէսորներից մի քանիսը հեռագիրներով առաջարկութիւններ ստացան արտասահմանեան համալսարաններից:

—

Օդեսսա.—Դասախօսութիւններին ներկայ են շատ քիչ թւով ուսանողներ:

—

Վարշավա.—Զենստոխովի գիմնազիայից արտաքսված չորս աշակերտներ վճռեցին ինքնասպանութիւն գործել, որի համար ձեռք բերին մի ատրճանակ: Առաջինը անձնասպան եղաւ Բուբէլը, երկրորդը՝ Եարօցկի, որ մեռնելով՝ ատրճանակը տուեց Տուրսկիին: Սա իրան վիրաւորեց պարանոցից: Չորրորդը՝ Սակօվիչը փորձեց կրակել, բայց ընկերները խլեցին ատրճանակը եւ դրանով փրկեցին նրա կեանքը:

—

Նովոչերկասկ.—Պոլիտեխնիկումի ուսանողները վճռեցին պարապմունքները դադարեցնել:

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ

—

(Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.)

5 փետրվարի

Կ. Պոլիս.—Էմրուլլահի հրաժարականն էլ ընդունվեց: Նրա եւ Հալաճեանի յաջորդներ դեռ չեն նշանակված:

Եմէնի արտակարգ կոմիսար Իզզէտ-փաշան փետրվարի 5-ին մեկնեց Հոդէյդա՝ երկու յածանաւերով:

—

6 փետրվարի

Կ. Պոլիս.—Առեւտրի մինիստրի պաշտօնի համար տալիս են Նաիր-բէյի անունը, ժողովրդական լուսաւորութեան մինիստրի թեկնածու համարում են հրապարակախօս եւ պատգամաւոր Իզմայիլ-Հակկը-Բաբան-զադէին: Նշանակումը տեղի կունենայ, եթէ պալատի մեծամասնութեան ֆրակցիան կը հաւանէ թեկնածուներին եւ ճգնաժամը կը լուծվի:

Իզզէթ փաշան մեկնեց Եմէն:

Թիւրք - բուլղարական առեւտրական պայմանագրի հարցը մօտ է իրականացման:

—

Պարիզ.—«Matin»-ի Կ. Պոլսից ստացած տեղեկութիւնների համաձայն, թիւրքական փոխառութեան մասին բանակցութիւնները կատարվում են ֆրանսիական կառավարութեան համաձայնութեամբ: Երկաթուղիներ կառուցանելը յանձնվելու է ֆրանսիական արդիւնաբերութեան ներկայացուցիչներին:

—

Թաւրիզ.—Գեներալ - նահանգապետի կարգադրութեամբ գեներալ-նահանգապետութեան տանը գտնվող Ռահիմխանը եւ նրա մարդիկ զինաթափ արվեցին եւ ենթարկվեցին խիստ հսկողութեան:

Մուշտէիդների կոչը շիա պարսիկներին եւ սիւննի թիւրքերի միանալու մասին՝ ընդհանուր գործողութիւնների համար ընդդէմ անհաւատների, որոնք սպառնում են Պարսկաստանին, ազգաբնակութեան մեծամասնութեան կողմից հանդիպեց սառը վերաբերմունքի:

Անսովոր սառնամանիքները ձիւնային փոթորիկներով դժուարացնում են երթեւեկութիւնը Ջուլֆա-Թաւրիզի ճանապարհի վրա:

—

Ուրմիա. — Սուլդուզ եկան երկու թիւրքական բատալիօններ: Թիւրքերը սուլդուզցի խաներից կորզեցին 4,000 ռուբլի թիւրքական նաւատորմի համար: Այդ նպատակով բացված է հանգանակութիւն:

—

(Լրագիրներից)

Ռուսաց արտաքին գործերի մինիստրութեան մէջ յայտնել են «Рѣчь»-ի աշխատակցին, թէ Ռուսաստանի եւ Պարսկաստանի յարաբերութիւնները ներկայումս բոլորովին բարեկամական են: Այն դժուարութիւնները, որ նկատվում էին քիչ առաջ, հետզհետէ վերացվում են:

—

Պաշտօնական «Տեղեկատու Բիւրօն» յայտնում է, որ ներկայումս նկատվում է Հիւսիսային Պարսկաստանի կենտրոնական մասում անդորրութիւն, եւ իրերի դրութիւնը աւելի հաստատվել է: Այդ պատճառով ռուս կառավարութիւնը վճռել է յետ կանչել Ղազվին ուղարկած զօրամասը:

—

Պարսից ֆինանսների մինիստրի երկու ռուսահպատակ սպասողները հիւպատոսական դատարանի վճռով դատապարտված են 14 տարվայ տաժանակիր աշխատանքների:

—

«Matin»-ը արժանահաւատ աղբիւրներից քաղելով հաղորդում է օրերս վաւերացվող ռուս-գերմանական համաձայնութեան գլխաւոր կէտերը. քանի որ թերթը ունի սենսացիօն բնոյթ, մենք վերապահութեամբ ենք հաղորդում նրա գրածը մեր ընթերցողներին.

«Ռուսաստանը այժմ առաջվայ պէս դէմ չէ, գլխաւորապէս ռազմական տեսակէտից, Բաղդադի երկաթուղու կառուցմանը եւ պարտաւորվում է արգելքներ չը դնել այդ գործին:

«Գերմանական կառավարութիւնը իր կողմից յայտարարում է, որ Գերմանիան քաղաքական շահեր չունի Հիւսիսային Պարսկաստանում եւ որ նա չէ ձգտելու ո՛չ ուղղակի, ո՛չ կողմնակի միջոցներով կոնցեսիաներ ստանալու՝ երկաթուղիներ, սայլի ճանապարհներ, հեռագրաթելեր կառուցանելու համար:

«Ռուս կառավարութիւնը պարտաւորվում է կառուցել հիւսիսում իր շինելիք երկաթուղիների եւ Բաղդադի երկաթուղագծի միջեւ միացնող երկաթուղագիծ: Վերջապէս, գերմանական կառավարութիւնը յայտնում է, որ նա չէ շինելու Խանեկինից դէպի հիւսիս եղած երկիրներում երկաթուղիների գծեր, իսկ ռուս կառավարութիւնը ընդունում է, որ գերմանական առեւտուրը Հիւսիսային Պարսկաստանում պիտի օգտվի կատարեալ հաւասար իրաւունքներով, ինչպէս ռուսացը»:

—

Պարսկական Ատրպատականում տեղի են ունենում ամեն օր մանր հրացանաձգութիւններ Ալի-Հուսէյն-խանի մարդկանց հետ, իսկ նա գլխաւոր ոյժերով դիրք է բռնել լեռներում եւ մտենալ նրան անհնարին է ձիւնի պատճառով:

ԺԱՆՏԱԽՏ

—

(Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.)

5 փետրվարի

Պետերբուրգ.—Ամուրի աւազանում հակաժանտախտային ձեռնարկութիւնները ղեկավարելու համար ուղարկվում է Վոլգա-Կամայի սանիտարական շրջանի աւագ բժիշկ Դեսեատովը:

—

Խարբին.—Մաքսային տուրքերի դեպարտամենտը պատուիրագրեց մանջուրական մաքսատանը՝ թոյլ տալ չինական երկաթուղու ծառայողների տնային իրերը անմաքս արտահանել դէպի Ռուսաստան:

Ժանտախտի մուտքը Ռուսաստան արգելելու խնդրով զբաղվող յանձնաժողովը որոշեց, որ չին-արեւելեան երկաթուղային շրջանից ուղարկվող բոլոր փաթեթները պէտք է ենթարկվեն արտաքին ախտահանութեան: Տրանզիտային փաթեթները, որոնք ախտահանութեան են ենթարկվում ուղարկողների ապրելու տեղերում, եւ ամբողջ նամականին ախտահանութեան կարիք չունեն: Ձեռքի իրերը, զգեստեղէնը, չինական կօշկեղէնը եւ մազերը այլ եւս չեն ընդունվելու առաքման համար, թղթադրամները պէտք է ենթարկվեն ախտահանութեան տաք օդով, մետաղէ դրամները՝ ֆորմալինով, կարբոլկայով եւ սպիրտով:

Բարականներում մնում են 640 չինացի, 9 եւրոպացի, բուժարաններում 22 հոգի: Ժանտախտ երեւաց Սախալեան քաղաքում Բլագովէշչենսկի դիմաց:

—

Պէկին.—Ռուսաց դեսպանը պահանջեց, որպէսզի չինական իշխանութիւնները ռուսների հետ միասին ձեռք առնեն հակաժանտախտային միջոցներ: Օտարազգիները ենթարկվելու են ռուսական պահանջներին:

—

Եօկոհամա.—Պէկինի ճապօնական ներկայացուցչին պատուիրագրվեց գործել ռուսաց դեսպանի հետ միասին հակաժանտախտային բոլոր ձեռնարկութիւնների մէջ:

—

Կուանչենցի.—Մուկդէնի գեներալ-նահանգապետի կարգադրութեամբ քաղաքի կապը ռուսական եւ ճապօնական կայարանների հետ խզվեց:

—

Պետերբուրգ.—Մինիստրների խորհուրդը ընդունեց, որ այս տարի ժանտախտի վարակը Վլադիվօստօկում չինարարական աշխատանքներից հեռու պահելու համար կարող են վարձվել միմիայն տեղացի կօրէացիները, եւ ոչ մի դէպքում չինացիներ:

—

Նովոչերկասկ.—Բժիշկների համագումարը վճռեց Աստրախանի նահանգի սահմանին հաստատել 7 հակաժանտախտային հսկիչ կայաններ:

—

Բերլին.—Բէյխստագում պետական սանիտարական վարչութեան ներկայացուցիչը ժանտախտի հարցի առիթով յայտնեց, որ ժանտախտի ներս մտնելուց Գերմանիա չը պէտք է վախենալ: Առանձին ձեռնարկութիւններ արված չեն:

6 փետրվարի

Պարիզ.—Կառավարութիւնը դիմեց օտարազգի պետութիւններին՝ հրաւիրելով մասնակցել մայիսին Պարիզում կայանալիք միջազգային սանիտարական կոնֆերենցիային, ուր քննվելու է ժանտախտի հարցը:

—

Հռոմ.—Պրոֆ. Գալէօտտին նշանակվեց Մանջուրիայում ժանտախտի դէմ կռուելու միջազգային մասնաժողովի անդամ:

—

Խարբին.—Մնում են 600 հիւանդներ, մեռան 17 տեղացիներ: Ռուսաց սանիտարական խմբերը երեւան հանեցին քաղաքից դուրս դիակների կոյտեր:

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ

(Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.)

6 փետրվարի

Տաշկենդ.—Գիշերվայ ժամը 1 եւ 20 րոպէին զգացվեց երկրաշարժ 600 կիլոմէտր տարածութեան վրա դէպի հարաւ-արեւելք:

—

Կոկանդ.—Երէկ երեկոյեան ժամը 12-ին զգացվեց ուժեղ երկրաշարժ, որից լապտերները շարժվեցին:

—

Ֆօրլի (Հիւսիսային Իտալիա).—Առաւօտեան զգացվեց ուժեղ երկրաշարժ եօթն վայրկեան: Թեթեւ վիրաւորվեցին շատ տներ. 2 մարդ վիրաւորվեցին թեթեւակի:

ՑՐՏԵՐԸ ԵՒՐՈՊԱՅՈՒՄ

—

Հարաւային եւ Արեւմտեան Եւրոպայի զանազան տեղերից տեղեկութիւններ են ստացված վերջին ժամանակներս այնտեղ տիրող բացառիկ ցրտերի մասին: Մանաւանդ ցրտերը շատ զգալի են հարաւային երկիրներում: Ձիւնափոթորիկների եւ ձիւնակոյտերի մասին Սպանիայում արդէն հաղորդված է առաջուց: Այժմ տեղեկութիւններ են ստացված սառնամանիքների մասին Հարաւային Իտալիայում: Ֆօջիում ամեն ինչ ծածկված է ձիւնով: Տարէնտում, ուր կեանքի պայմանները ամենեւին չեն յարմարեցված ցրտերին, բնակիչները վառելիքի անագին պակասութիւն են զգում, խանութները փակված են, կեանքը կարծես կանգ է առել: Մէսսինան ծածկված է ձիւնով: Ընդհատված են յարաբերութիւնները նրա եւ Նէապոլի միջեւ: Նոյնն է Միջին Իտալիայում: Հռոմում աշակերտների դրութիւնը շատ վատ է, որովհետեւ դպրոցները չեն տաքացնում այնտեղ, եւ այժմ շատ հիւանդներ կան նրանց մէջ: Սարսափելի սառնամանիքների մասին գրում են Ունգարիայից: Թագաւորութեան արեւելեան եւ հիւսիսային մասերում սառնամանիքները հասնում են 30 աստիճանի:

ԱԴԱՆԱՅԻ ԿՈՏՈՐԱԾԻ ԱՌԻԹՈՎ

Կ. Պոլսի հայ թերթերում տպված են տեղեկութիւններ, որոնք ցոյց են տալիս, թէ դեռ յունվարի կէսին պատրիարքարանը ստացած է եղել տեղեկութիւններ, որ Ադանայում նորից կազմակերպվում է հայերի կոտորած: Եթէ ճիշդ է Հեռագրական Գործակալութեան հաղորդած լուրը Ջարդի մասին, որ տպվեց անցեալ օր, այն ժամանակ այդ տեղեկութիւնները մեծ լոյս են սփռում այդ հարցի վրա:

Առաջ ենք բերում ամբողջովին, առնելով «Ժամանակ» թերթից.

Պատր. փոխանորդ Տ. Ղեւոնդ ծ. վ. Դուրեան, երէկ, իր հետ ունենալով գործակատար Շիրինեան էֆ.-ն, Բ. Դուռ գընաց: Վարչապետ Հակկը փաշա եւ ներքին գործոց մինիստր Թալէաթ բէյ երեսփ. ժողովին գացած էին. եւ փոխանորդ հայր սուրբը ներքին գործոց մինիստրութեան խորհրդական բէյին հետ տեսակցելով՝ սխրողական յիշատակագիր մը մատոյց կառավարութեան: Այդ յիշատակագրով կըսուէր, թէ պատրիարքարանը այլեայլ աղբիւրներէ տեղեկութիւններ ստացած է, որոնք այնպէս մը կը ցուցնեն, թէ Ադանայի մէջ ու ձեռքեր սկսած են մութին մէջ գործել, եւ կը նշմարուին հետքերը դաւադրութեան մը ճիշդ այնպէս, ինչպէս որ կազմակերպուեցաւ երկու տարի առաջուան անաւոր աղէտը: Կարմիր նշաններ գրուած են քրիստոնեաներուն տուներուն ու սատացածքներուն վրայ, եւ Թուրք մըն ալ մինարէէն էզան կարդալով գրգռած է տեղացի ժողովուրդը: Յիշատակագիրը թուումը ընելով քանի մը օրէ ի վեր բերնէ-բերան պտտող այս շշնկոցներուն, որոնք տարբեր աղբիւրներէ հասած էին պատրիարքարան, կըսէ թէ ազգ. պատրիարքարանը, նկատելով որ Ադանայի առաջին աղէտն ալ այսպէս սկսաւ, կատարուած սոսկալի աղէտի մը առջեւ չգտնուելու եւ անդէն ժողովուրդը խուժանային նոր ջարդի մը արհաւիրքէն փրկելու համար դիմում կընէ կառավարութեան եւ թախանձագին կը խնդրէ, որ անմիջական կերպով արգելիչ միջոցները գործադրուին ու ապահովուի հանրային կեանքը:

Խորհրդական բէյը այս յիշատակագիրը կարդալէ ետք յայտարարեց, թէ այս տեղեկութիւնները բացարձակապէս անհիմն են եւ Ադանայի մէջ անդորրութիւնը վրդովող ոեւէ կարեւոր դէպք տեղի չէ ունեցած եւ չարամիտներու յերիւրանքներ են:

Փոխանորդ հայրը պատասխանեց, թէ յիշատակագրին մէջ բացատրուած տեղեկութիւնները ստոյգ աղբիւրէ հայթայթուած են պատրիարքարանին, հետեւաբար պէտք է այժմէն վայրկենապէս ամենէն կտրուկ ձեռնարկները ըլլան, ապագայի աղէտի մը չենթարկուելու համար:

Խորհրդականը փոխանորդ հօր պատասխանին վրայ յարեց, թէ երբ ներքին գործոց մինիստրը Բ. Դուռ գայ, յիշատակագիրը պիտի մատուցանէ եւ իրենց տեսակցութեան արդիւնքը պիտի հաղորդէ:

Դուրեան հայր սուրբ սակայն նկատողութեան առնելով խնդրոյն սխրողականութիւնն ու աւագ կենսականութիւնը, փոխանակ գործը բերնէ բերան ձգձգելու, անմիջական կերպով փութաց խորհրդարան, ուր առանձնանալով ներքին գործոց մինիստրին հետ մանրամասնօրէն կրկնեց ինչ որ գրուած էր յիշատակագրին մէջ: Ն. Գերապատուութիւնը յետոյ յարեց. «Ադանայի աղէտը այնչափ ծանր ազդած է հայերուն վրայ, որ եթէ ամենաթեթեւ դէպք մը պատահի, ո՛չ միայն Ադանայի հայերը, այլ եւ գաւառի եւ Թիւրքիոյ բոլոր հայերը յուսահատութեան պիտի մատնուին: Մեր տեղեկութիւնները ստոյգ աղբիւրներէ են: Ադանայի այսօրուան կազմակերպութիւնը յար եւ նման է ճիշդ առջի անգամուան եղեռնին կազմակերպութեան. եւ զարմանալի բան, եղանակն ալ ճիշդ միեւնոյն ամիսներուն կը զուգադիպի: Մենք վստահ ենք, որ սահմանադրական կառավարութիւնը պիտի ջախջախէ առանց վատ ձեռնարկի մը հեղինակները, բայց բանը բանէն անցնելէ ետք ինչ օգուտ պիտի ունենայ ոճրագործներուն պատժուիլը»:

Մինիստրը ուշի ուշով մտիկ ընելէ ետք փոխանորդ հօր խօսքերը.

— Ես ալ ճիշտ ձեզի պէս այժէն ձախէն իմացայ այդ կարգի տարաձայնութիւններ, բայց Ջէմալ-բէյի պէս կուսակալ մը երբ ոեւէ տեղեկութիւն չէր տար այդ առթիւ, բնականաբար չէի կրնար կարեւորութիւն տալ: Եւ սակայն հակառակ այս ամենուն, որպէս զի խնդրին բուն էութիւնը հասկնամ, հեռագրեցի կուսակալ Ջէմալ-բէյի՝ որ «արդարեւ քանի մը սրիկաներ կարմիր նշաններ դրած են քրիստոնեաներու բնակարաններուն վըրայ եւ գինովին մէկն ալ էզան մը կարդացած է մինարէէն, բայց կառավարութիւնը խստիւ պատժած է այդ գրգռիչ սրիկաները եւ Ադանայի նահանգին մէջ մտահոգութեան պատճառելիք ոեւէ դէպք չկայ»:

Թալէաթ բէյ յարեց, թէ եթէ ամենադոյզն նշան մը ըլլար մտահոգութեան, կուսակալը հեռագիր հեռագրի վրայ պիտի փութացնէր եւ տնօրինութիւն պիտի պահանջէր:

— Հարիւրին հարիւր վստահ եմ, որ ոեւէ վտանգ չկայ Ադանայի մէջ:

Տ. Ղեւոնդ վր. Դուրեան ըսաւ թէ՝

— Թէեւ ձեր յայտարարութիւններուն անկեղծութեանը ու ստուգութեանը վրայ վստահ եմ, բայց գիտէք, որ մարդս իր տեսածէն կը վախնայ: Կըլլայ որ Ադանայի մէջ տիրող արդի հանդարտութիւնը առերեւոյթ ըլլայ, եւ խուժանը անակնկալ կերպով պոռթկայ օր մը, օգտուելով տիրող կեղծ հանդարտութենէն:

— Ադանայի կուսակալը, — ըսաւ Թալէաթ բէյ,—սահմանադրական կառավարութեան ամենէն մեծ վստահութիւնը գրաւող պաշտօնեաներէն մէկն է, արթուն, լուսամիտ եւ հայրենասէր զինուորական մըն է բառիս լայն իմաստով, որ իր նահանգին մէջ օսմանցիներ միայն կը ճանչնայ, առանց խտիր դնելու այլ եւ այլ ցեղերու եւ կրօնքներու մէջ, եւ մանաւանդ այնչափ անկողմնակալութիւն կը տածէ ամեն ցեղերու համար ալ, որ նահանգին ազգաբնակութիւններէն իւրաքանչիւրը կը գանգատի, թէ միւսին հանդէպ բարեացակամ կը գտնուի, մինչդեռ ճշմարտութիւնը սա է, որ Ջէմալ բէյ երբեք չգիտեր խտիր դնել: Հետեւաբար առանց գործօն, կարող եւ արթուն կուսակալ մը չի կրնար անտարբեր մնալ առանց մահու եւ կենաց խնդրոյ մը միջոցին. եւ սակայն ես անգամ մըն ալ ապահովելու համար ձեզ՝ հիմա իսկ հեռագրին գլուխը պիտի անցնիմ եւ նոր տեղեկութիւններ պիտի ուզեմ իրմէ: Վաղը գործակատար էֆէնդին թող գայ եւ անձամբ տրամադրելի պիտի ընեմ իրեն բոլոր ստացած պաշ-

տօնական տեղեկութիւններս, որպէսզի զբաղմունքս համոզուիք, թէ Ադանայի մէջ ոեւէ բան չկայ։

✦ Ն. գերապատուութեան այս տեսակցութենէն ետք հետեւեալ պաշտօնական յայտարարութիւնը ստացանք Բ. Դռնէն.

«Այլ եւ այլ կողմէ լուր առնուած ըլլալով որ Ադանայի ժողովուրդին մէջ անդորրութիւնը խանգարելիք արարքներու մտահոգութիւնը կը տիրէ, եղելութիւնը հարցուեցաւ կուսակալութեան։ Իբր պատասխան ղրկուած հեռագիրը կըսէ թէ՝ կուսակալութեան ամեն կողմը անդորրութիւնն ու ապահովութիւնը կը շարունակեն և ոչ միայն ապահովութիւնը խանգարելու բնոյթ ունեցող արարք մը տեղի չէ ունեցած, այլ աստնկ արարք մը խսկ կարելի չէ երեւակայել։ Զանազան տարրերու մէջ անկեղծ միութիւնն ու համերաշխութիւնը բացայայտօրէն ի յայտ կուգան և կը տեսնուի որ ժողովուրդէն մէկ փոքր մասին կողմէ միւս փոքր մասին վրայ ոեւէ ոտնձգութիւն մը անկարելի է։ Թէև մերթ ընդ մերթ այս տեսակ բռի-բասեներ եղած են, սակայն անմիջապէս յայտարարութիւն մը հրատարակելով հասարակաց կարծիքը ստոյգ մըն ալ ապահովութեան և անդորրութեան տակ առնուած է։ Ուստի յիշեալ պատասխան հեռագրէն կը հասկցուի, որ այս տեղեկութիւնը ճշմարիտ չէ»։

✦ Պատրիարքարանը երէկ առ. հեռագրեց Կիլիկիոյ կաթողիկոսին և Ադանայի առաջնորդին, որ մանրամասն տեղեկութիւն տան իրեն այնտեղի կացութեան նկատմամբ։ Մինչև ուշ ատեն դեռ ոեւէ պատասխան եկած չէր։

✦ Պատրիարքարանը հրաւիրագրեր ղրկեց ծերակոյտի և մէբուսանի հայ անդամներուն՝ այսօր խորհրդակցութիւն մը կատարելու համար։ Ցիշեալները հաւաքաբար դիմում պիտի ընեն վարչապետին և ներքին գործոց մինիստրին։

✦ Ներքին գործոց մինիստր Թալէաթ բէյ, Բ. Դուռ վերադառնալուն պէս, խորհրդական Ֆուադ-բէյ մինիստրին ներկայանալով մանրամասնաբար պատմեց Ղեւոնդ վարդապետի հետ իր ունեցած տեսակցութիւնը. յետոյ հրաւիրուեցան նաև դատական մինիստր Նէջմէդդին բէյ և եպարքոսական խորհրդական Ադիլ բէյ, որոնք երկարօրէն խորհրդակցելէ ետք Ադանայի խնդրոյն վրայ, Թալէաթ բէյ աղդու հեռագիր մը տալով կուսակալ Ջէմալ բէյի՝ հրամայեց, որ նահանգին ամբողջ պաշտօնեաները տասնապատիկ աւելի արթնամտութեամբ հսկեն անդորրութեան անեղծ մնալուն, այս առթիւ ամենաթեթեւ զանցառութիւն մը ընող պատասխանատու պիտի ըլլայ և ծանր պատիժներու պիտի ենթարկուի։

✦ Երէկ սամ. երեսփոխան Զօհրապ և Վարդգէս էֆէնդիները այս խնդրոյ առթիւ Բ. Դուռ եկան, բայց վարչապետին բացակայութեան պատճառով ետ դարձան։

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԻՆԺԵՆԵՐ ԳՐ. ԱՂԱԲԱԲԵԱՆԻ ԶԵԿՈՒՑՈՒՄԸ

Փետրվարի 3-ին, Թիֆլիսի Հայ Գիւղատնտեսական Ընկերութեան ընդհանուր ժողովում, ինժեներ Գր. Աղաբաբեան կարդաց իր զեկուցումը «Էջմիածնի հողերի ոռոգման մասին»։

Ժողովը գրաւել էր թէ՛ անդամների և թէ՛ հիւրերի մեծ թիւ. ներկայ էր նաև Մեսրոպ եպիսկոպոս Տէր-Մովսէսեան, որը բացատրութիւններ էր տալիս այդ խնդրի շուրջ եղած մի շարք հարցերի առիթով։

Ժողովը բացվեց նախագահութեամբ Ց. Փիրալեանի և քարտուղարութեամբ Ա. Աթանասեանի. նախորդ ընդհանուր ժողովի արձանագրութեան ընթերցումից և հաստատումից յետոյ, ինժ. Գր. Աղաբաբեան կարդաց իր փաստալից և տեղեկութիւններով հարուստ զեկուցումը։

Զեկուցանողը անցեալ տարվայ նոյեմբեր ամսին, Բագուի մի խումբ հարուստների առաջարկութեամբ, ուղեւորվելով Էջմիածին, մանրամասն հետազօտութեան է ենթարկել Արագածոտնի սարոտները, որոնք առատ ստորերկրեայ և վերերկրեայ ջուր են մատակարարում Արարատեան դաշտին։ Թւելով Արագածի երկրաբանական շերտաւորութիւնը և բնորոշելով նրանց յատկութիւնը ջուր ժողովելու և բաժանելու տեսակէտներից, զեկուցանողը եկել է այն եզրակացութեանը, որ այդ հսկայական աւազանի ջրային հոսանքներն ուղղվում են դէպի Էջմիածնի դաշտավայրը և այստեղ դուրս գալով՝ մասամբ թափվում են Սև-Ջրի և Զանուի մէջ, մասամբ Քասախի. գրեթէ նոյն դերն է կատարում ստորերկրեայ ջրեր մատակարարելու տեսակէտից Արայի լեռը։ Ապա մանրամասն ուսումնասիրելով Էջմիածնում գոյութիւն ունեցող մի շարք քեհրիզներ, զեկուցանողը գալիս է այն եզրակացութեանը, որ եթէ Էջմիածնի հողերի սահմաններում սկսվեն մի շարք ստորերկրեայ քեհրիզներ, նրանք կը տան այնքան ջուր, որով կարելի կը լինի ոռոգել էջմիածնապատկան ողջ հողերը 4500 դես. տարածութեամբ՝ առանց արհեստական կամ մեքենայական ոյժի և միջոցների դիմելու։ Այդ աշխատանքները կը նստեն ընդամենը 70,000 րուբլի՝ առանց մշտական շահագործական ծախքերի, որ ահագին տնտեսութիւն է ներկայացնում։

Ապա զեկուցանողը մի առ մի փաստացի քննութեան ենթարկեց այն մի շարք նախագծերը, որ ներկայացրել են վերջին տարիներում նախաձեռնողներ՝ Կազաս, Լիսիցեան, Տէր-Վարդանեան և Գր. Կիրակոսեան, որոնցից վերջինի նախահաշւով ընդհանուր ծախք է պահանջվելու 155,000 րուբլի, և այն՝ ոչ բոլոր հողերը ջրելու համար։

Գր. Աղաբաբեան իր զեկուցումն աւարտեց հետեւեալ եզրակացութեամբ. ա) Էջմիածնի 4,500 դեսեատին անջրդի հողերը ոռոգելու համար ստորերկրեայ ջրանցքներով Սև-Ջուրից հանվելիք և Զանգուի առուներով ստացվելիք ջրերի ոռոգման եղանակը բոլոր այլ առաջարկներից ամենից գերադասելիներն են և բ) այդ հողերը ոռոգելու համար մինչև այժմ ներկայացված մեքենայական բոլոր միջոցները աւելի թանգ են և բարդ, քան վերև յիշվածները։

Ժողովը, մտքերի փոխանակութիւնից յետոյ, որոշեց. աչքի առաջ ունենալով որ ներկայ եղողները անձեռնհաս են քննութեան ենթարկել մասնագիտական մի աշխատութիւն, որը ներկայացրել է Գ. Աղաբաբեանը, խնդրել վարչութեանը, որ նա մօտ օրերում հրաւիրի մի յատուկ խորհրդակցութիւն՝ բաղկացած լեռնային ինժեներներից, ջրաբաշխներից, գիւղատնտեսներից և այլ մասնագէտներից, յանձնելով դրանց քննութեան ու եզրակացութեան Գր. Աղաբաբեանի զեկուցումը, որի հետեւանքների մասին հաղորդել ընկերութեան ընդհանուր ժողովին։

Ա. Ա.

ՍԻՆՈԴԻ ՄԻՋՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆԸ ՄԵՐԺՎԱԾ

Ինչպէս գիտենք, Էջմիածնի սինօդը միջնորդութիւն էր յարուցել Կովկասի Փոխարքայի առաջ՝ կաթողիկոսական ընտրութիւնները փութացնելու համար խնդրել Բարձրագոյն իշխանութեան հաւանութիւնը։ Սինօդը չէր բաւականացել գրաւոր բանակցութեամբ, այլ և հարկ էր համարել մի առանձին պատգամաւոր ևս ուղարկել Թիֆլիս, այն է՝ իր անդամ Մեսրոպ եպիսկոպոսին, այդ միջնորդութեան ոյժ տալու համար։

Այժմ պաշտօնական «Кавказъ» թերթը հաղորդում է, որ Կովկասի Փոխարքան չէ յարգել սինօդի և Մեսրոպ եպիսկոպոսի միջնորդութիւնը։

Եթէ սինօդում բազմած լինէին աւելի խելամիտ անձինք, դժուար թէ նա յարուցանէր այդպիսի միջնորդութիւն։ Սինօդի անդամներին քաջ յայտնի էր, որ այդպիսի միջնորդութիւն նա յարուցել էր և 1908 թ., բայց մերժումն էր ստացել։ Ի՞նչ հարկ կար նոր մերժման ռիսկի ենթարկվել։ Գուցէ միայն նրա համար, որ սինօդի անդամ Մեսրոպ եպիսկոպոս մի աւելորդ անգամ Թիֆլիս ճանապարհորդելու հնարաւորութիւն ունենար։

Ցաւանք, որ ուրիշ միջնորդութիւններ յարուցանելիս՝ սինօդը աւելի ձեռնհաս և կոմպետենտ իւրիսկոնսուլտների դիմէ և ոչ այնպիսիներին, որոնք անկարող են նոյն իսկ «въ годичный срокъ» և «годичный срокъ» պարբերութիւնների իմաստը ըմբռնելու։

ՀԱՅ-ԿԱԹՈԼԻԿՆԵՐԻ ՄՕՏ

Կովկասի և Ռուսաստանի հայ-կաթոլիկների առաջնորդ գերապայծառ Սարգիս վարդապետ Տէր-Աբրահամեանը թէև վաղուց չէ իր պաշտօնի կատարման գլուխ է անցել, բայց և այնպէս կարճ ժամանակի ընթացքում կարողացել է վաստակել իր հօտի և ժողովրդապետների համակրանքն ու յարգանքը։

Այդ պատճառով ամսիս 5-ին, ս. Սարգսի տօնի օրը, գերապայծառի անուանակոչութեան առիթով կատարված տօնախմբութիւնը, երբ, ինչպէս Թիֆլիսի, նոյնպէս և գաւառների հայ-կաթոլիկ համայնքներն ու ժողովրդապետները (ծխատէր) շտապել էին թէ անձամբ և թէ բազմաթիւ հեռագիրներով յարգալի բարեմաղթութիւններ մատուցել հայր Սարգսին։

Այդ օրը, մասնակցութեամբ հայ և օտարազգի հիւրերի՝ տեղի ունեցաւ ճաշկերոյթ Սարգիս հօր բնակարանում, որին մասնակցեցին նմանապէս մի քանի հասարակական գործիչներ և մամուլի ներկայացուցիչներ։

Ինչպէս ճաշին, նոյնպէս և երեկոյեան թէյ ըմպումին մասնակցեցին Կովկասի այլևայլ վայրերից այդ առիթով Թիֆլիս ժամանած հայ-կաթոլիկ հոգևոր հովիւները, որոնք իրանց հօտի կողմից բարեմաղթութիւններ արեցին արժանաւոր հովւին, որի ընթացքում տեղի ունեցաւ զրոյց հասարակական ազգային զանազան խնդիրների նկատմամբ։

Այցելու

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻ ՇՈՒՐՋԸ

Ո՞ՐՏԵՂԻՑ ՊԻՏԻ ԸՆՏՐԵԼ

(Նամակ խմբագրութեան)

Որքան յիշում եմ, վերջին ժամանակները Կաթողիկոսի մահից յետոյ այնպէս շատ չէ դրվել լրագրութեան մէջ թեկնածուների հարցը, ինչպէս նորօգ հանգուցեալ Հայրապետի մահից յետոյ։ Նկատվում է մի տենդային տրամադրութիւն, ջղայնութիւն, կիրք, թէ հոգևորականների և թէ աշխարհականների մէջ։ Ի՞նչ է պատճառը։ Իմ կարծիքով՝ սրա պատճառը այն է, որ ընտրելիներ քիչ ունենք, իսկ ընտրվող ցանկացողներ՝ շատ։

Մի ժամանակ, երբ սկսվեց վարդապետանալու հիւանդութիւն, որի շնորհիւ Էջմիածնի միաբանութիւնը հարստացաւ թէ ճեմարանաւարտ և թէ դրսից եկած երիտասարդ ու կրթված ոյժերով, յիշում եմ, մի բարեկամ երիտասարդ վարդապետի հետ խօսելիս ասացի. «Հայր սուրբ, ապագայում կաթողիկոս ընտրելու նեղութիւն չենք քաշի՝ ինչպէս այժմ. բաւական կաթողիկոսացուներ ունենք»։ Բարեկամս պատասխանեց. «Այո, ճշմարիտ է, այժմ խնդրում ենք, որ սա կամ նա կաթողիկոս լինի, իսկ ապագայում այնքան շատ պիտի ունենանք, որ պիտի խնդրենք, որ չը լինեն»։ Բարեկամիս խօսքերը կատարվում են։ Արեգակները մայր են մտել, աստղերը մտել են իրանց դերերի մէջ. Խւրաքանչիւրը աշխատում է արևի դեր խաղալ, իւրաքանչիւրի մէջ աշխատում ենք արևի լոյս տեսնել, բայց որքան էլ լարում ենք մեր տեսողութեան ոյժը, աստղերը մնում են դարձեալ աստղեր։ Այսպէս է առաջին տպաւորութիւնը, և կարելի է ասել, սխալ տպաւորութիւնը, որովհետև կան արևից աւելի մեծ աստղեր, միայն տարբերութիւնն այն է, որ իսկական մեծ աստղերը հեռաւորութեան պատճառով են փոքր երևում, իսկ մեր մէջ եղած երիտասարդ կաթողիկոսացուները՝ շատ մօտիկ լինելու։ Հեռուի տպաւորութիւնը, դժբաղդաբար մեծ է, ոչ միայն ազէտ ամբոխի վրա, այլև շատ կրթված անձանց։

Օրինակը տեսանք շատ մօտիկ անցեալում։

Առաջին կարևոր հարցը, որ պիտի դընենք կաթողիկոսական ընտրութեան առիթով, պիտի լինի այն, թէ ո՞րտեղից ընտրենք, Թիւրքիայի՞ թէ Ռուսաստանի հոգևորականներից։ Ինչպէս շատերի, իմ խորին համոզմունքն է, գոնէ ներկայ դէպքում, կաթողիկոս ընտրել անպայման ռուսահայ հոգևորականներից։ Թողնելով մի կողմ պետական օրէնքներին, լեզուին, պայմաններին անտեղեակութեան խնդիրը, այժմ Թիւրքիայում չը կայ էլ մէկը, որի վրա կարելի լինէր մատնացոյց անել. Թիւրքահայերը դժուար դրութեան մէջ են մի պատրիարք ընտրելու համար, ուր մնաց որ մեզ կաթողիկոս տան. «Դուրեանի յաջորդը Դուրեանն է»—գրում են. ուրեմն պարզ է, որ մենք այժմ ձեռներս պիտի լուանանք Թիւրքահայ հոգևորականներից և դառնանք մերիններին։ «Փորձված սատանան լաւ է, քան անփորձ հրեշտակը»,—ասում է ժողովրդական առածը։

Կաթողիկոսի ընտրութեան մասին ամենից շատ շահագրգռված են, հետաքրքրվում են, խօսում են ռուսահայերը, ամենից շատ գրում է ռուսահայ մամուլը. կաթողիկոսը իբրև վարչական անձ ռուսահայոց համար է, մինչդեռ կաթողիկոս կարող են ընտրել իրանց ճնշող ձայներով Թիւրքահայերը բոլորովին մեր կեանքին անհամապատասխան մէկին։ Ձայների անհամապատասխան բաժանումը թողնելով մի կողմ, որովհետև այդ թերութեան ուղղելը ապագայի խնդիր է, այժմ ռուսահայ մամուլի պարտականութիւնն է անդադար կոչ անել Թիւրքահայերին, մանաւանդ ապագայում ընտրվելիք պատգամաւորներին, որ գոնէ այս անգամ թողնելով իրանց միջից կաթողիկոսացուներ առաջարկելու միտքը՝ դիմեն ռուսահայ հոգևորականներին։ Ռուսահայ մամուլը պէտք է աւելի շուտ երևան հանէ թեկնածուների անունները, որպէսզի Թիւրքահայերը կարողանան մինչև ընտրութիւնները ծանօթանալ մեր հոգևորականների պատկերի և գործունէութեան հետ։

Արսէն Ք. Վարդանեան
Նկատերինօդար

ՊԵՏԱԿԱՆ ԴՈՒՄԱ

(Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.)

5 փետրվարի

Նախագահում է իշխան Վոլկոնսկին։

Հերթին տարրական դպրոցների օրինագծի երրորդ քննութիւնն է։ Ներկայ է ժողովրդական լուսաւորութեան մինիստրը։

Առաջին յօդուածն ընդունվում է այսպիսի խմբագրութեամբ. «Տարրական դպրոցները նպատակ ունեն տալ սաներին կրօնա - բարոյական դաստիարակութիւն, զարգացնել նրանց մէջ սէր առ կայսրը և Ռուսաստանը, հաղորդել նրանց անհրաժեշտ նախնական գիտելիքներ, նպաստել նրանց մտաւոր զարգացմանը»։

Տաք վիճաբանութիւններ են ծագում տարրական դպրոցների դասընթացքի առարկաների և դասաւանդութեան լեզուի յօդուածների շուրջ։

Առաջինը ընդունվում է դարձեալ մինիստրութեան ուղղումով։

Երկրորդի նկատմամբ նացիօնալիստ և աջակողմեան հռետորները կողմնակից են մայրենի լեզուով դասաւանդութեան ոչ-ռուս երեխաների համար առանձին կանոնների հիման վրա, իսկ ձախակողմեան հռետորները, ընդհակառակն, պնդում են մայրենի լեզուի լիակատար ազատութեան վրա։

Ցօդուածն ընդունվում է այսպէս.

«Կուրլեանդի, Լիֆլենդի, Էստլանդի և Սուվալկի նահանգների վերաբերութեամբ հռոմէա-կաթոլիկ դաւանութեան կրօնի ուսուցումը կատարվում է մազուր և բէլորուս ազգաբնակութեան համար՝ ռուսերէն, լիտովցիների համար՝ լիտովցերէն, լատիշների համար՝ լատիշերէն։ Ոչ-ռուս ազգաբնակութեան համար դասաւանդութիւնը կատարվում է մայրենի լեզուով միայն առաջին երկու տարում, իսկ յետոյ անպայման պահանջվում է անցնել ռուսերէնին»։

Վերջին մասի քուէարկութեան ժամանակ նացիօնալիստները և աջակողմեանների մի մասը հեռանում են դահլիճից։

Նախագահը կարդում է ձախակողմեանների հարցապնդումը ներքին գործերի մինիստրին Մոսկվայում գրականագէտ Սկվորցովին ձերբակալելու առիթով։

Գէգէչկօրին, պաշտպանելով հարցապնդման շտապողականութիւնը՝ մատնանշում է, որ Սկվորցովը սոց.-դեմօկրատների թեկնածուն էր մարտ ամսին կայանալիք Դումայի ընտրութիւններին Մոսկվայի կողմից։ Հռետորի կարծիքով կառավարութիւնը ամեն կերպ հալածում է սոցիալ-դեմօկրատների կուսակցութեան. սակայն սոցիալ-դեմօկրատները կարող կը լինեն կազմակերպել և մի կուռ զանգուած դառնալ։

Աջէմեանը կողմնակից է շտապողականութեան, որպէսզի կառավարութիւնը հնարաւորութիւն ունենայ յայտնելու, թէ ցանկանում է արդեօք ազատ ընտրութիւններ թէ՞ ոչ, որոնց ժամանակ մեծամասնութեան տիրապետութիւնը ձեռք է բերվում բացառապէս ոստիկանական ոյժով։

Բուլատը ասում է, որ խօսելու է շտապողականութեան դէմ (ընդհանուր շարժում, ծիծաղ)։ Հռետորը շտապողականութիւնը աւելորդ է համարում, որովհետև թէ յունիսի 3-ի Դումայի մեծամասնութիւնը, թէ կառավարութիւնը շատ լաւ գիտակցում են, որ միայն ոստիկանական ոյժով կարելի է կազմել այժմեան մեծամասնութիւն։

Կենտրոնի և աջակողմեանների ձայների առաւելութեամբ շտապողականութիւնը մերժվում է։

Գիւղացիական բանկի անկանոն գործողութիւնների մասին ուղղված հարցապնդման առիթով երկար բացատրութիւններ է տալիս ֆինանսների մինիստրը։

Հերթից դուրս Գէգէչկօրին յիշեցնում է Դումային, որ արդէն մի ամսից աւելի է՝ ամբողջ Քութայիսի նահանգը, Սուխումի և Բաթումի շրջանները ձիւնային մրրիկների և սառնամանիքների պատճառով ընկել են անասելի դժբաղդութեան մէջ, որ կրկնապատկվելու է գարնանը, երբ ձիւնի կոյտերը վերափոխվելու են կատաղի գետերի։ Դարձնելով Դումայի ուշադրութիւնը, սոց.-դեմօկրատները վկայում են կովկասեան իշխանութեան անգործութիւնը ազգաբնակութեանը օգնելու գործում և հետեւանքների ամբողջ պատասխանատուութիւնը դնում են այդ իշխանութեան վրա։

Կարդացվում է աշխատաւոր խմբակի հարցապնդումը մինիստրների խորհրդի յունվարի 11-ի հրահանգի առիթով, որ, հարցապնդողների կարծիքով, պատճառ դարձաւ դադարեցնելու պարապմունքները շատ բարձր կրթական հաստատութիւններում և պրօֆէսօրների խմբային հեռացման։

Բուլատը պաշտպանում է հարցապնդման շտապողականութիւնը և մատնանշում է, որ մինիստրների խորհրդի հրահանգը, որ վերացնում է 1905 թ. օգոստոսի 27-ին հրատարակված Բարձրագոյն հրովարտակը, համդիսացաւ ոչ միայն օրէնքի ձևական խախտում, այլև հետեւանքում ունեցաւ ծանր դէպքեր, որ քայքայում են բարձր դպրոցի բովանդակ էութիւնը։

Նօվիցկի 2-րդ խօսում է հարցապնդման հերթականութեան դէմ, կարծելով որ այդպիսի բարդ հարցը պէտք է մանրամասն քննվի մասնաժողովում։ Մեղադրել երիտասարդութեանը կատարվող դէպքերի մէջ, հռետորի կարծիքով, չէ կարելի. յանցաւոր են ամբողջովին դրդիչները, որոնց մի մասը նստած են Դումայի ձախակողմեան աթոռների վրա։ Հռետորն առաջարկում է Դումային մշակել առանձին օրէնք դրդիչների դէմ։

Լեխնիցկին, պաշտպանելով հարցապնդման շտապողականութիւնը, մատնանշում է, որ կառավարական վերջին կարգադրութիւնները ստորացնում են բարձր դպրոցի արժանապատուութիւնը և ստեղծում են մի մթնոլորտ, որի ժամանակ մարդիկ անկարող են կատարել իրանց պարտականութիւնը։

Գէգէչկօրին, ողջունելով ուսանողական շարժումը, ինչպէս առհասարակ հասարակական տրամադրութեան ամեն տեսակ արթնութիւն, մատնանշում է, որ այդ շարժման պատճառները սկզբնաւորվում են մեր իրականութեան սօցիալական և քաղաքական դասաւորութիւնից։ Ուսանողութիւնը պէտք է դիմադրէ կառավարական վերջին ձեռնարկութիւններին։

Հարցապնդման շտապողականութիւնը 155 ձայնով ընդդէմ 95-ի մերժվում է։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

✦ Կիրակի օրը կայացաւ ժողովրդական համալսարանի ընկերութեան հայկական սեկցիայի անդամների ընդհանուր ժողովը, ուր քննվեց այն խնդիրը՝ թէ սեկցիան ինչպիսի մասնակցութիւն է ունենալու փետրվարի 19-ի հանդէսներին գիւղացիական ազատագրութեան 50-ամեակի առիթով։ Այդ օրը դասախօսութիւններ են լինելու այդ խոշոր դէպքի մասին տեղական բոլոր լեզուներով և քաղաքի զանազան մասերում գլխաւորապէս ազգաբնակութեան ստորին խաւերի համար։ Որոշվեց հայերէն լեզուով դասախօսութիւն կազմակերպել Հաւլաբարի Վարշամեանի թատրօնում, իսկ ռեֆերատ պատրաստելու գործը յանձնել սեկցիայի անդամներից մէկին։ Նախագծվում է նաև ռեֆերատի հետ միասին կարդալ ոտանաւորներ և ցոյց տալ պատկերներ մոգական լապտերով՝ ազատագրութեան շրջանից։

✦ Այս աշնանը լրանում է «Հանդէս Ամսօրեայ» թերթի 25-ամեակը։ Թերթի խմբագրութիւնը այդ առիթով հրատարակում է մի ժողովածու, որի մէջ լինելու են «Հանդէս Ամսօրեայի» բոլոր աշխատակիցների յօդուածները։

✦ Վրաց սեմինարիայի տեսչի պաշտօնը Վրաստանի էկզարխը յանձնեց Եակուբօվսկիին, որովհետև Պիմէն վարդապետը ձեռնադրվեց եպիսկոպոս։

✦ Թիֆլիսի քաղաքային վարչութիւնը այն համառուսական խորհրդակցութեանը, որ գումարվելու է Պետերբուրգում հակաժանտախտային և հակախօլերային ձեռնարկութիւնների համար, ուղարկում է քաղաքագլուխ Ալ. Խատիսեանին և քաղաքային սանիտարական-բժշկական տեսուչ Կ. Ստեփանեանին։

✦ Թիֆլիսի քաղաքագլուխ Ալ. Խատիսեանը շնորհակալական հեռագիր ուղարկեց Պետական Դումայի անդամ Շինգարեվին, որ բիւջէտային մասնաժողով պաշտպանեց Կովկասում համալսարան բանալու հարցը։

✦ Կիսլովօդսկից այրի Ցուստինէ Ցովսէփեան և իր դուստր Թամար Ցովսէփեան, ուղարկելով մեզ 25 րուբլի, յայտնում են, որ այդ գումարը գործադրենք մեր բարեհայեցողութեամբ որևէ բարեգործական նպատակի, կցելով՝ որ այդ գումարից 15 ր. նրանք տալիս են փոխարէն պսակի, որ պէտք է դնէին առաջնի ամուսնու և երկրորդի հօր, հանգուցեալ Քերովբէ Ցովսէփեանի դագաղի վրա, իսկ 10 ր. նրանք տալիս են փոխարէն պսակի, որ պէտք է դնէին իրանց բարեկամ հանգուցեալ Կարապետ Շալամեանի դագաղի վրա։ Խմբագրութիւնս որոշեց այդ գումարը յատկացնել չքաւոր ուսանողների։

✦ Աւետիս Ահարոնեան դեռ չէ արձակված բանտից, որովհետև պահանջված 20,000 րուբլի գրաւականը չէ ներկայացված։

✦ Այսօր, երեքշաբթի, երեկոյեան ժամը 8½-ին, Բօրսայի դահլիճում տեղի կունենայ Alliance Française ընկերութեան սովորական թատերական երեկոյթը։ Կը ներկայացվեն 2 ծիծաղաշարժ կատակերգութիւն. 1) Je suis chez moi (Ես իմ տանն եմ) և 2) Les bonnes intentions de Marguerite (Մարգարիտի բարի դիտաւորութիւնները), մի-մի գործողութեամբ։ Բացի դրանից մօնօլօգներ կարտասանեն օրիորդներ Հուստ, Գարնիէ և Ստեփանեան։ Մուտքը հիւրերի համար 50 կ., անդամների համար 20 կ.։ Անդամ կարելի է գրվել այնտեղ։ Տարեկան վճարը 3 ր.։

✦ Փետրվարի 5-ին քաղաքային վարչութեան մէջ, դումայական ֆինանսական և տեխնիկական մասնաժողովների անդամների ներկայութեամբ, ինժեներ գնդապետ Կուչինսկին մի տեսութիւն կարդաց Կովկասեան լեռնաշղթայով երկաթուղի կառուցանելու մասին։ Մամուլի ներկայացուցիչներին թոյլ չը տուին ներկայ լինել։

✦ 1910 թւի ընթացքում Թիֆլիսի նահանգում և Զաքաթալայի շրջանում բացվեցին 25 նոր տարրական դպրոցներ։

✦ Պրօֆ. Էրլիխի «606»-ը արդէն գործադրվում է Թիֆլիսում լայն չափերով։ Բացի քաղաքային հիւանդանոցներից և բուժարաններից, այդ հրաշալի գիւտով օգտվում են նաև մասնաւոր բժիշկներ իրանց պրակտիկայում։ Սրսկումների ահագին տոկոսը ունենում է հրաշալի հետեւանքներ։

✦ Բագւում անսովոր ցրտերը առաջ բերին գործազուրկ դրութիւն։ Գործազուրկների թիւը հասնում է մի քանի հազարի։

✦ Սուխումում ձիւնախառն մրրիկների պատճառով Պսըտախա գիւղում փլվել են շատ տներ, զոհվել են 16 մարդ և բազմաթիւ անասուն։ Ստացված տեղեկութիւնների համաձայն, շատ մարդիկ զոհվել են ճանապարհներին, սատակել են բազմաթիւ չորքոտանի կենդանիներ։ Ազգաբնակութիւնը սոսկալի կարիքի մէջ է։ Շրջանի հետ հաղորդակցութիւնը մեծ դժուարութեամբ է կատարվում։

✦ Բագուի քաղաքագլուխ Ռաեվսկին և վարչութեան բոլոր անդամները պայմանագիր ստորագրեցին բելգիական անօնիմ ընկերութեան ներկայացուցիչ ինժեներ Մէուսի հետ՝ Բագւում էլեքտրաքարշ կառուցանելու համար։ Հարցի վերջնական լուծման համար Թիֆլիս է եկել քաղաքագլուխ Ռաեվսկին՝ ներկայանալու Փոխարքային և խնդրելու արագացնել տալ էլեքտրաքարշի կառուցման թոյլտուութիւնը, որ կախված է ներքին գործերի մինիստրութիւնից։

✦ Բագուի քաղաքային վարչութիւնը ստորագրեց այն պայմանագիրը, որի համաձայն Բագու-Շօլլար ջրանցքի կառուցումը յանձնվում է լոնդոնեան «Գրիֆիտս և Ընկ.» ֆիրմային։

✦ Այս օրերս, «Յ. Բ.»-ի ասելով, Արքունական թատրօնում դասախօսութիւն է լինելու «ազատ սիրոյ լիգայի» մասին։

✦ Ժողովրդական Տան վրաց սեկցիայի ներկայացումները առժամանակ դադարել են ինչ-որ անախորժութիւնների պատճառով։ Ընտրված է մի մասնաժողով, որ հրաւիրել է նոր ռեժիսեօր և առհասարակ աշխատում է բոլոր թիւրիմացութիւնները վերացնել և գործը շարունակել ինչպէս հարկն է։

✦ Այսօր Արքունական թատրօնում տեղի կունենայ երգչուհի Վան-Բրանդի վերջին գաստրօլը։ Կը տրվի «Լակմէ» օպերան։

✦ Փետրվարի 11-ին Ժողովրդական Տան

[illegible]

մեզ գրում են.—«Այսօր, յունվարի 27-ին, Ղազախի IV մասի պրիստաւը իր ստրաժնիկներով և տեղական տանուտէրով ու իր օգնականներով ցերեկվայ ժամը 1-ին մանրազննին խուզարկութիւն կատարեց համագիւղացիներ Ցարութիւն Զօրանեանցի, Սողոմոն գ. Միքայէլեանցի, Պօղոս Դումանեանցի, Սոլոմոն Պետրոսեանցի, Մովսէս Մխիթարեանցի, Պապ Սարգսեանցի, Գրիգոր Մխիթարեանցի և վերարնակ Արշակ Քամալեանցի տները, սակայն հակակառավարչական ոչինչ չը գտնվեց»։

ՈՍՏԻԿԱՆԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

—

✦ Յունվար ամսվայ ընթացքում, համաձայն ոստիկանապետի հրատարակած տեղեկութեան, քաղաքի մէջ տեղի են ունեցել 55 շուրջկալներ։

✦ Որոնվում է անյայտացած Յովհաննէս Եղիազարեանը, 28 տարեկան։

✦ Ոստիկանապետ Զասիպկինը բոլորովին առողջացաւ իր ստացած վէրքից։

✦ Փետրվարի 5-ին ս. Դաւիթ լեռան տակ, ֆունիկուլէրի ներքին կայարանի մօտ, գտնվեցին երկու փոքրիկ դիակներ հողի մէջ թաղված։

ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՎՐԱՑ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԻՑ

—

✦ Կիրակի, փետրվարի 6-ին, Վրաց Թատրոնում տեղի ունեցաւ դերասանուհի Ջավախիշվիլիի բենեֆիսը։ Խաղացվեց Իր-մանութիւն երգ.-հաւատարմատարի օգնական և տաղանդաւոր վիպասան Իա Էկալաձէի։ Խաղացվեց նմանապէս Ի. Էլէփթէրիձէի «Պատահմունք» 2 գործ. պիէսը։

✦ Չորեքշաբթի, ամսիս 9-ին, Վրաց Թատրոնում Պարիզի օպերային երգիչ Michel d'Arial (Մ. Նանօբաշվիլի), որը վերջերս մասնակցեց Թիֆլիսի Արքունական Թատրոնում մի քանի օպերային ներկայացումների, կը տայ մի համերգ, որի ծրագիրը կազմված է բաւական հետաքրքրական կերպով։ Համերգին կը մասնակցեն դերասանուհի Մ. Նիկիտինա-Կօլօղօվայա, ջութակահար Մ. Վասիլիեվ և ա. Կ. Նանօբաշվիլի։

✦ Խմբագրութիւնս ստացաւ վրաց գրագիտուհի և վիպասանուհի Եկատէրինա Գաբաշվիլիի յօբելեանական մասնաժողովից հրաւէր, մասնակցելու տաղանդաւոր տիկնոջ գրական-հասարակական գործունէութեան 40-ամեայ յօբելեանին, որ տեղի է ունենալու Թիֆլիսում ներկայ տարվայ մարտի 6-ին, Վրաց Թատրոնում։

«Մշակը» իր ժամանակին կը ծանօթացնէ իր ընթերցողներին Եկատէրինա Բէվալի դուստր Գաբաշվիլիի անձնաւորութեան հետ, տալով նրա բնորոշումը, և կը մասնակցէ բեղմնաւոր գործչուհու յօբելեանին։

ԳԻՏՈՒԹ., ԳՐԱԿԱՆ., ԳԵՂԱՐ.

ԹԱՏՐՈՆ ԵՒ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆ

—

Փետրվարի 6-ին Զուբալովեան Ժողովրդական Տանը վերջապէս հանդէս եկաւ յայտնի երգչուհի տ. Վան-Բրանդտը, որի առիթով Թատրոնի տոմսակները կօնտրամարկաների հետ սպառվել էին դեռ 11 օր առաջ։

Համաձայն ամեն օր կրկնվող յայտարարութեան մենք յոյս ունէինք գոնէ այս անգամ Ժողովրդական Տանը տեսնել այդ տան տէրերին՝ բանւորների և աշխատաւոր դասին, որի համար էլ երգչուհին համաձայնեց երգել Ժողովրդական Տանը։

Բայց... հիասթափութիւնը լիակատար եղաւ, երբ թատրոն մտնելով ականջներս «շոյեցին» սիրամարգանման զարդարված տիկինների զգեստների խշխշոցը և անուշահոտ օծանելիքների հոտը քիթ էր ծակում... Եւ միայն մի երկու բանւոր իրանց ներկայութեամբ կազմում էին մի տեսակ կօնտրաստ ներկայ եղող պճնազարդ հասարակութեան մէջ...

Ինչ ասել կուզէ, որ Վան-Բրանդտ հմայեց իր ձայնով մի անգամ էլ, երգելով իր հարուստ ռեպերտուարից զանազան կըտորներ։

Երգչուհուն վարձատրեցին մի շքեղ ծաղկեփունջով և անվերջ ծափահարութեամբ։

Համերգից առաջ ուսաց սիրողների խումբը խաղաց մի-մի գործողութեամբ երկու պիէս։

Ես.

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Մօսկվա, 3 յունվարի*)

Շատ ուրախ եմ, որ պ. Մեսրիկեան թէև մի փոքր ուշ, բայց այնուամենայնիւ ընդունեց իր արծարծած մտքերի «գաղտնութիւնը»։ Սակայն ես պարոնից չէի կարող սպասել, որ նա հրապարակով կուրանայ (տես «Մշակ» № 260, 1910 Թ.) այն, ինչ որ արտայայտել է մօտ 50 հոգուց բաղկացած լըսարանում։

Բացարձակօրէն պնդում եմ, որ նա յայտնեց այն միտքը, թէ հայ վերածնութիւնը ոչ այլ ինչ էր, եթէ ոչ հետեանք վերածընինների ու առևտրականների կուռ՝ ընդդէմ աստատական կղերականութեան։ Նա Նալբանդեանի հոգային համայնացումը «րէակցիօն» անուանեց և այդ բառը կրկնեց քանիցս։ Ապացոյց, որ նրա յայտնած առաջին մտքի դէմ խօսեցին ուսանողներ Ա. Թումանեանց, Իսախանեանց և մի այլ պարոն, որի ազգանունը չեմ յիշում. իսկ «րէակցիօն» կարծիքի դէմ ուս. Ալ. Յովհաննիսեանց։

Հարկաւ Մեսրիկեանին ներելի է մոռանալ իր արտայայտած մտքերի մանրամասնութիւնները, որովհետև պարոնը խօսեց և ոչ թէ կարդաց րեֆերատը. բայց ամենևին ներելի չէ նրան՝ մեղադրել մտքերի աղաւաղման մէջ մէկին, որն օբեկտիվ կերպով մամուլի մէջ արձանագրել է այն, ինչ որ լսել է նրա բերանից դասախօսութեան ընթացքում։

Ա.-Զէն

*) Այս նամակը իր ժամանակին չէ տպվել սխալմամբ.

Խմբ.

ՕՐՎԱՅ ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

—

✦ Փետրվարի 19-ի տօնման առիթով Պետական Դուման որոշել է Ալեքսանդր II Ազատարար Կայսրի բիւստը դնել Դումայում։

✦ Բագուի երդուեալ-հաւատարմատարներից մէկը Մ. Ֆ. Ղուկասեանի անունից պահանջ է ներկայացրել անվաւեր ճանաչելու հանգուցեալ Աւետիս Ղուկասեանի կտակը։

✦ Թիֆլիսում զինուորական-նահանգական դատարանը քննում է Դաւիթ Ֆօմիչ Խարազեանի գիմնազիստ որդուն գերելու գործը։

✦ Յունվար ամսվայ ընթացքում Բիբի-Էյբաթում և մնացած նաւթահանքերում ստացվել է ընդամենը 35.395,472 պուդ նաւթ։

✦ Վիէննայում վախճանված Ալբերտ Ռօտշիլդը կտակել է բարեգործական զանազան գործերի համար 12 միլիոն կրօն (4.800,000 րուբլի)։ Հանգուցեալի ամբողջ կարողութիւնը հաշւում են մինչև 280.000,000 րուբլի։

✦ Ֆինանսների մինիստրը հաստատել է ռուս-թիւրքական բանկի կանոնադրութիւնը։ Հիմնական դրամագլուխ բանկի համար նշանակված է 3 միլիոն րուբլի։ Ենթադրվում է բաժանմունքներ բանալ՝ Կ. Պօլիս, Զմիւռնիա, Սալօնիկ, Եաֆֆա, Բէյրութ և Ալեքսանդրիա։ Բանկի վարչութիւնը լինելու է Պետերբուրգում, իսկ բանկի բաժանմունքները Ռուսաստանում՝ Մօսկվա, Կիէվ, Օդեսսա, Վարշավա և Ռօստով։

✦ Թուրքեստանի երկրաշարժից վնասվածների օգտին Ն.-Նախիջևանի քաղաքային դուման յատկացրեց 1,000 ր.։

✦ Պարիզից հեռագրում են, որ Մօնակօյի և Նիցցայի միջև Շալեապինը վագօնում ենթարկվել է 6 ռուս անիշխանականների յարձակման. Շալեապինը յարձակումը յետ է մղել։

✦ Պարիզի երկրորդ հեռագիրը յայտնում է, որ Շալեապինի վրա կատարված յարձակումը տեղի է ունեցել 3 օր առաջ և չէ կրել լուրջ բնաւորութիւն։

✦ Ամբողջ Մանջուրիան վարակված է ժանտախտով։ Ժանտախտով հիւանդանում և մեռնում են նաև զօրքերի մէջ։

✦ Խարբինում ժանտախտի սկզբից առ 11 յունվարի հիւանդացան 1323 չինացի և 47 եւրոպացի։

✦ Տաշկէնտում բնութիւնը կատաղել է. քաղաքը կիսախաւարի մէջ է։ Սենեակների շները շարունակ ոռնում են։ Կայծակը որոտում է, ձիւն է գալիս։

✦ Ալէքսանդրօպօլում այս օրերս կատարվել են նոր խուզարկութիւններ։

✦ Մօսկվայի բանտի 4 վերակացուներին սպանող բանտարկեալները յանձնվեցին զինուորական դատարանին։

✦ Յայտնի դերասանուհի Եավօրսկայան ներկայումս ներկայացումներ է տալիս Լօնդօնում անգլիերէն։

✦ Պարիզում ազատեցին մահվան պատժի դատապարտված բանւորական սինդիկատի քարտուղար Դիւրանին։

✦ Պարսից կաբինէտի դրութիւնը երերուն է։ Դրութիւնը յուզալից է։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՊԵՏ. ՀԵՌ. ԳՈՐԾ.

5 փետրվարի

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ։ Ոստիկանութեան վերակազմութեան օրինագիծը յանձնվեց մինիստրների խորհրդին։

Մինչև օրս Ռօմանօվների Տան 300-ամեակի առիթով տաճար կառուցանելու համար ստացվել են նուէրներ 65,145 ր. 94 կ.։

Նախագծվում է գիւղատնտեսական ինստիտուտ հաստատել Վօրօնէժում։

ԵՒՊԱՏՕՐԻԱ։ Ցրտերից տանջվող ազգաբնակութեանը բաժանվեց քարածուխ և հաց։ Համգամակութիւն է բացված։

ԼԻՍՍԱԲՈՆ։ Արտաքին գործերի մինիստրը և ֆրանսիական դեսպանը ստորագրեցին առևտրական ժամանակաւոր պայմանագիր Պորտուգալիայի և Ֆրանսիայի միջև։

6 փետրվարի

ՉԻՏԱ։ Այրվեցին մի քանի վագօններ. վնասները 200,000 են։

ՆՈՐ-ԲՈՒԽԱՐԱ։ Էմիրը 3000 ր. նուիրեց Տաշկէնտի աղքատ աշակերտների օգտին։

ՑԱՐԻՑԻՆ։ Բարձրագոյն կարգադրութեամբ տեղս եկած Ֆլիգէլ-ադիւտանտ Մանդրիկը պաշտօնական անձերից ծանօթանալով Իլիօդոր աբեղայի վարմունքի հետ՝ իր մօտ կանչեց ազնուականութեան պարագլխին և հոգևոր իշխանութեան ներկայացուցիչներին, լսեց Իլիօդորի գլխաւոր կողմնակիցների գանգատները և խնդիրները, այցելեց վանքը, ուր ժողովվեցին Իլիօդորի 1,500 կողմնակիցներ, համարեա բոլորը կանայք, ուր մաղթանքից յետոյ ունկնդրեց ճառեց իշխանութիւնների դէմ։ Յետոյ Մանդրիկը նահանգապետի և փոխ-վերատեսուչ Իվարլամօվի հետ մեկնեց Սերդօբսկ, ուր գտնվում են Պարֆէնի եպիսկոպոսը, Դերմօգէնը և Իլիօդորը։ Իլիօդորը հրդվեց վերջ դնել սովապահութեան և հաւաքված ամբոխը հանգիստ ցրվեց։ Ընդհանուրի կարծիքով հանգստութիւնը ապահովված է, եթէ Իլիօդորը չը վերադառնայ։

Խմբագիր՝ Հ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ
Հրատարակիչներ՝ Ա. ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Յ. ՏԷՐ-ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ
Հ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ

ԲԺԻՇԿ

Վ. ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Ականջի, քթի, բկի, հիւանդութիւններ,

Ընդունե- (առաւօտեան 9—1 ժամը.
լութիւնը (երեկոյեան 5—7 ժամը.

Վելեամինօվսկայա փ. № 13, տ. Սէյլանօվի, 3-րդ գիմնազիայի կողքին։

(օ. մ.) 1227. 100—43

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

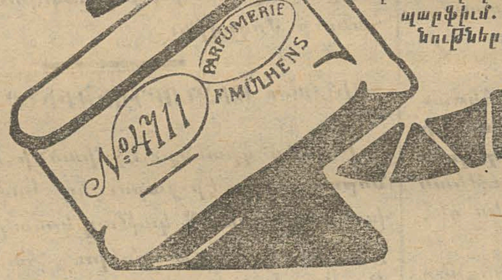

ՎԱՐԴԻ ԲԻՒՐԵՂԵԱՅ ՍԱՊՈՆ

անպայման անհրաժեշտ է կաշուի և երեսի գոյնի բացիօնալ հոգացողութեան համար։

Գլիցէրինի մեծաքանակ բովանդակումն, թրծոսութիւն՝ փրփուրի առատութեան պատճառով, վարդի ճշմարիտ անուշահոտութիւն,—ահա յատկութիւններ, որոնք զանազանում են այդ սապօնը։

ԿՏՈՐԸ 25 ԿՈՊ.

Իսկականը միայն մարկայով № 4711

ՖԵՐԴ. ՄԻՒԼԳԷՆՍ

Պարֆիւմէրիա № 4711 Կէօլնում՝ Ռէյնի վրա։ Հիմն. 1792

ԲԱԺ. ՐԻԳԱՅՈՒՄ

Մատակարար Բարձ. Պալատ. Ծախվում է դեղատներում և դեղատն. ու պարֆիւմ. խանութներում։

(M. 436432/436450) 33. 11—4

ՄԻԼԻՕՆԱՒՈՐ ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ենք ստանում Ռուսաստանի ամեն ծայրերից՝ 15 ր. փոխարէն 7 ր. 50 կ.-ով մեր ուղարկած

4 կտորների համար՝ 1) $4^1/_4$ արշ. անգլ. տրիկօ «Լօրդ», տղամ. էլեգանտ կօստիւմացու, 2) 8 արշին անգլ. տրիկօ «Լիվէրպուլ», ամենալաւ տեսակից՝ ամեն գոյների՝ բծերով, չերտաւոր կամ վանդակիկներով, կանանց էլեգ. կօստիւմացու, 3) $1^3/_4$ արշ. շալվարացու տղամ. համար, ֆրանս. շիկագոյն «Մարէնգօ» տրիկօյից, 4) կանացի բազմակտոր բլուզացու՝ մետաքսեայ պրօշիվկայով։ Գոյները բատ ցանկութեան. ուղարկ. ենք վճարելիս վճ.: Ճանապարհածախքը՝ Եւրոպ. Ռուսաստ. հաշվում է 85 կօպ., Ասիական Ռուս. և Սիբիր՝ 95 կ.: Չը հաւանված ապրանքների համար փողը վերադարձնում ենք: 2 րուբլի կանխավճ. ուղարկողները ճանապարհածախս չեն վճարում։ Միևնոյն գնով (7 ր. 50 կ.) ուղարկում ենք տղամ. 2 կօստիւմացու և 2 շալվարացու, կամ թէ՝ կանացի 2 կօստիւմացու և 2 բլուզացու:

Դիմել՝ въ фабрику Т-ва „ФАБРИКАНТЪ", г. Лодзь. М 39.

(Ե.) (В. 12786) 120. 3—1

La Revue

(Ancienne «Revue Des Revues»)

Peu de mots, beaucoup d'ideés

France et Colonies		Etranger	
Un an	24 fr.	Un an	28 fr.
Six mois	14 „	Six mois	16 fr.

Prix du Numero 1 fr. 50

S'adresser: Paris, Rue Jacob, 45.

ՀԻՊՆՕՏԻԶՄ

ԴՈՒՔ ԿԱՐՈՂ ԷՔ ՀԻՊՆՕԶԱՑՆԵԼ

Հիպնօտիզմը բնական ձիրք չէ։ Ամեն ոք կարող է տիրապետել այս խորհրդաւոր գիտութեան։

—о—

Հիպնօտիզմ սովորելը նոյնքան հեշտ է, որքան ուսել խմելը:

Հիպնօտիզմը կը բժշկէ հիւանդութիւններ և կուղղէ մոլորութիւններն ու վատ բարքերը:

Հիպնօզական ցուցահանդէսները չափազանց զուարճալի են:

Սովորեցէք հիպնօզացնելու արուեստը: Մշակեցէք ձեր մէջ ներշնչելու զօրութիւնը և այդ պրանչելի ոյժի միջնորդութեամբ զարմանեցէք հիւանդութիւններ, տուէք ապշեցուցիչ ցուցահանդէսներ թատրոններում կամ մասնաւոր սրահներում և դառէք պրօֆէսիօնալ հիպնօտիստ:

Սովորելու ծախքը շատ չնչին է:

Ստացէք իմ «Ինչպէս հիպնօտացնել» պատկերազարդ գրքոյկը, որը կը տայ ձեզ լիակատար բացատրութիւն Հիպնօտիզմի, Մեսմերիզմի, Հոգեբուժութեան, Ներշնչման, Հոգեծնութեան և Տելեպաթիի մասին: Այս գրքոյկն ստանալու համար պէտք ուղարկել 10 կօպէկի նամականիշ ճանապարհածախքի համար:

ԳՐԵՑԷՔ ԱՅՍՕՐ: Գրեցէք ձեր անունն ու հասցէն որոշ:

Դիմել հետևեալ հասցէով՝ Америка. Haroutun Shekerjian. 3758 Indiana Ave. Chicago Ill. U. S. A.

(Ե.շ) 689. 100—69

ԴԵՂԱՀԱՏՆԵՐ

CASCARA MIDY

Ֆրանսիական ժողովրդական միջոց

ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ ՓՈՐԿԱՊՈՒԹԵԱՆ դէմ։

Ընդունելութեան չափը. 2 դեղահատ երեկօներ, պառկելուց առաջ:

Cascara Midy-ն (Կասկարա Միդի) չէ առաջացնում որովայնի մէջ ցաւեր, ոչ էլ հեոց և փորլուծութիւն:

Դեղավաճառանոց MIDY, 140, faubourg St. Honorè. Парижъ. Ռուսաստանի գլխաւոր դեղավաճառանոցներում:

(8, 18, 28) (M. 305088) 1050. 0—38

ԲԱՆԿԱՅԻՆ ՏՈՒՆ

ԶԱԽԱՐԻՅԺԴԱՆՕՎ և Ըն**կ.**

= Պետերբուրգ, Նեվսկի, 45. =

▪ ԲՈԼՈՐ ԲԱՆԿԱՅԻՆ ԳՈՐԾԵՐ ▪

Պահեստադրամների համար ՎՃԱՐՈՒՄ Է

Մի տարուց աւելի համար—$6^3/_4$%, 12 ամս.—$6^1/_2$%

6 ամսվայ—6%. ընթացիկ հաշիւներով—5%:

▪ ԱՌԱՆՁԻՆ ԱՐՏՕՆՈՒԹԻՒՆ ▪

Ժամկէտ. պահեստադրամների տոկոսները տրվում են սկզբից՝

3 ամս. համար՝ 1 տար. աւելի պահեստադրամներին.
2 » » 12 ամս. » »
1 » » 6 » » »

Բոլոր գործողութիւնների պրօսպէկտը ձրի:

Պատասխանները առաջին պօստով:

(8,22) (П. 20757) 103. 2—1

ԲԺՇԿԱՊԵՏ

Ա. ՔԱԹԱՆԵԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ և ՋՂԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ընդունել. ամեն օր (առաւօտ. ժ. 9—12 (երեկոյեան ժ. 5—7

ԲԺԻՇԿ

Ն. ՄԱՂԱՔԵԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ԵՐԵԽԱՅՑ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Առանձնապէս ՍՏԱՄՈՔՍԻ և ԱՂԻՔՆԵՐԻ հիւանդութիւններ։

Ընդունելութիւն ամեն օր (10—11 ժ. առ. (երեխաների) (5—7 ժ. երեկ. (ընդհանուր)

Միքայէլեան փող., № 36. Տելէֆօն № 388.

„ԱՂԲԻՒՐ" և „ՏԱՐԱԶ"

Ուղարկված են «ԱՂԲԻՒՐԻ» յունվարի №-ը և «ԱՌՈՂՋԱՊԱՀ» յունվարի №-ը ու յաւելուած Մանկական Աշխարհի՝ ԲԺՇԿՎՈՂՆԵՐ պիէսը բոլոր բաժանորդներին։

«ԱՌՈՂՋԱՊԱՀ» №-ը կարելի է ստանալ 14 կ. պօստի մարկա ուղարկելով։

«ԱՌՈՂՋԱՊԱՀ» №-ի բովանդակութիւնը.

Մեչնիկօվ. Բժ. Բ. Աղասարեան, «Նոր մտքերի ուղղութիւնը», «Նոր մտքեր»՝ Հօրացիօ Դրեսէր, «Ես կարող եմ, ես կամենում եմ»՝ Վէլ Ատկինսօն, «Մտքերի սանձահարումը», «Մտքերը գործեր են»՝ Դ. Նիլսօն, «Բժիշկ և մտածողութիւնը», «Ապագայ մարդը»՝ Գ. Ֆ. Պ., «Ջղիր շրջապատողներից», «Մտքերից կարելի է ճանաչել մարդուն», «Զգացմունքները և հոգու խռովութիւնը», «Մագնիսական կամք» Ուր Բուխանան, «Յոյսի փիլիսոփայութիւնը», «Հօր մեղքերը որդիքն են քաւում»՝ Բժ. Ա. Շիւեան, «Ինչում պէտք է փնտռենք մեր երեխ. ուսումն. վատ յառաջադ. պատճառները» Դր. Ռիֆֆենհեյմեր։

ԱՑԼԵԽԱՑԼՔ

Ներդաշնակութիւն. Կռիւր շրջապատողների դէմ. Ոյժը չարժողութիւն է. Ինչպէս պահպանել առողջութիւնը. Առողջութեան օրէնքների ժողովածու. Աֆօրիզմներ. Ցայտարարութիւններ։

(Կ. Ե.) 30. 2—2

Типографія канцеляріи Намѣстника Его Императорскаго Величества на Кавказѣ, Лорисъ-Меликоская улица, домъ казенный.